

వినువిధి

(శుక్ల పక్షము)

ఖండకార్తికము

రచయిత: శ్రీ అయ్యగారి విశ్వేశ్వరరావు

.... తెలుగు దేశాన్నే కాక మానవ్యాచార దేశాన్ని గూడ కలనరప్పెట్టు అనేక సమస్యలను ఆధారంగా చేసుకొని రాసిన బహుళ ఖండకార్తికసంపుటియే యీవినువిధి.

.... తేటతెలుగు మాటల్ని మున్దుగా పాటగ వ్రాసావ్వారు చదివేసరికి మీరు తిన్నయ్యలవుతారు. ఇదే యీకార్తికలో ఉండే విశిష్టత.

.... హంపీ శిథిలాలు—అంభరీరాష్ట్రం తెలుగు వీరస్మృతి, ప్రకృతి పరిశీలన— అనేక విశిష్టతలతో సర్వజనాకర్షణీయముగా తమ అమూల్యాభిప్రాయాలతో అధరణ చూపించారు.

.... మీరుకూడా ఈ వినువిధి కార్తికాన్ని చదివి మా సారస్వతకృషికి చేయూత నియాలని మూలభికాంక్ష.

తెల్లని కాగితం, ముద్దుగోల్పే గెటెప్. మూల్యం 1-0-0 ముందుగా రూపాయి మణిమూర్తను పంపిన సారితో పంపబడును.

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్స్

స్కంధతాండ్రీ బుక్ షాప్, రాజమహేంద్రవరము.

జిందగంత జిందగాలము

విప్లవకావ్యాల వాటికము

సంకలనము

కె. సూర్యప్రకాశరావు

ప్రశంసకర్తలు :

కౌశలహన్తి తమ్రారావు అండ్ సన్స్

నంబూరితాండ్ర మిల్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము

రిజిస్టర్డ్ పబ్లిషర్స్ }
యూకలకూర్పు }

1947

{ మూల్యం
ఒక రూపాయ }

ఇందు వచ్చు పాత్రలు

పురుషులు

స్త్రీలు

నామకములు

విభావతి

కయపాణుడు

నాగునాతి

చిగలేమడు

మదనిక

దిత్రకేసుడు

మోహిని

చిత్రిపాణుడు

వెంకడు

అంకా నందకాభినునారముగా భటులు ఎన్నుకు

ప్రకటన

నా నాటకమును ముద్రించుట, వనస్థించుట, పుస్తకం చేయుట, రికార్డులిచ్చుట వగైరాలు నూ వాగితపూర్వక మున అనుమతి లేనిదే, ఎవరును చేయరాదని యందు మూలముగా వెలియ శయక వైవది. ఈనియమములు పరిశీలించుట వారు కుము చేయు పిటల్ క్రిమిల్ చర్యలకు బాధ్యునిదురు.

ఫిల్మ్ కాపీరైట్ హక్కు వారు

కాలహస్తి నమ్మరావు అండ్ సన్స్, రాజమండ్రి

జ రం ం త జ య పా ల ము

ప్రథమాంకము

మొదటి రంగము—ఉద్యానవన పార్శ్వము

మౌహిని—మౌహిని యను నేత్యు.

మౌహి—(తనలో). లోకములో మా వేద్యజాతికి స్వాధీనము గాని శార్వమేమున్నది నేను. ఉలలదినవో? దృటికాలములో నుచే కునకుం జప్ప చేతికిచ్చి వానిచే బిచ్చము ద్రింపగలము మునిముచ్చులను నివాహవేదానా వందవ్యామోగులం గావించి ముప్పతిర్వివలు పెట్టి మూడుచెఱువుల నీరు దాగిపింపగలము వేదపారాయణ మునరించు ధాగం స్థూరప్రామాణులచేతం గొక్కొక్కముం ఒతింపజేయగలము. ఏక లక్షి వ్రోగ్ధుడగు శ్రీరామునంతటివానిని విటశిఖానుడిగా నొనగించి నెట్టి యెత్తింపగలము బాగియెఱుంగని హరిశ్చంద్రుని సంకటినానిచేత గల్లబ్బులు లక్షోపలక్షులు చెప్పింపగలము. వేమేలు? వృష్ణుని దారు మూడు వేయిగలము మూలో నిగిరింత మహిమలుంటుచేతనేగదా అటు దేవతలు యు భూదేవతలు, ఒకచంక గాజలు వేటొకప్పక్క మం శుని నూడా నూకాళ్ళు బట్టుకొని కృతార్థులగుచుండును.

నీ ధాని యొసరింపజాలని నేతలయిన
వర్తనాశీని వంచనో పాశుమానమ
జీని యెల్లర మెప్పుల జెలగునట్టి
నూకు పాటియెవ్వరు చూడ మహిని లేగు

ప్రస్తుతము రాజకుమారుడయిన జయంతండు. ఈ ప్రస్తుతం
దేని జయపాలునితో దృఢతర స్నేహపాహుధ్యంబై యుండి తమకు నెది
కార్యము జూచుటకయి నశ్వపర గృహంబున కరగుచున్నాడట! మహా
రాజు నిలు తెఱంగులగు మామని మందలించినను ఆశంక పోక కొన
కున్నాడట! ఇన్నటి దినమున మహారాజుగారు సందునభలో వేళ్ళ
రింజులని కార్యము లేదనుచున్నారగుదా జయంతజయపాలుని చేతి
మిని భంగము కల గంజేయుట కాజాతిలో నెచ్చెనేని నామర్థ్యమాన్నదా
యని ప్రశ్నించుట, తోడనే మహామంత్రిలవారు నన్ను బేర్చుచు
నారట, కాబట్టి మానమయమున నా ప్రజ్ఞను జూపవలయును నవిధ
ముగానయిన ఊరొడకన్యాయంబున మెలంగుచున్న జయంత జయపా
లురకుం గలహము పుట్టింపవలయును (కొంచెమాగి) ఇది నాయుం నని
యమగుటచే విహారార్థమయి వారుద్యానవనమానకు వచ్చియుండును.
నేనేని, యేవిధమాగానయిని రాజకుమారుని మనసుం దిప్పవలయును.
పోయెడగాక. తెర వ్రాలును. (స్వగతిమించుచు)

రెండవరంగము—ఉద్యానవనము.

ప్రవేశము—జయంతండు, జయపాలుడు.

జయం—జయపాలా! లోకములో “మిత్రుని” జూల్నిన ఘన
తర పదార్థము నేండు లేదుగదా!

సీ. సంపదాసీకంబు సంతరిల్లినగదా

బందుగుల్ ప్రీతితో వత్తురెపుడు

జీతబత్తెములను జెల్లించు నప్పజే

భృత్యులు శ్రద్ధ నే వింతురెపుడు

భార్య తాలోరెడు వస్తుసంచయ మిచ్చు

నప్పుడే ప్రేమించి యాదరించు

కొమరుండు యోగ్యుడై కోర్కెలు నెఱవేర్చు

కాలానందలిదండు లేలుచుందు

గీ. గానిమిత్రుని కళే నాడుదుదా గారణము
 చినిప్రేమను జూపుచు చూడెదలము
 గర్వసుఖముల నగపాలు గాంచి మనుజు
 కవుడు నీడవోలె ననుచ రించిసాచు.

జయ—నెయ్యిండా! నీవు చెప్పినచోప్పుచ నెల్లరకు మిత్రుడు
 అప్రలకంఠు నధికుడే యనందగును చన్నితుని జెల్లవేళలయందుఁ దని
 చెలిమిఁ గాంక్షించిననాని తేనుమునే కోరును లోకమానందుఁ దల్లి
 పండ్రిలు పోయిన బ్రతుకనచ్చును. బంధుగులు లేకున్నఁ బొద్దు
 బుచ్చవచ్చును! చుట్టపక్కములు లేకున్న విచారములేదు. కాని
 మిత్రుడు లేకున్నచో జీవమాత్రిని గడపుట దొర్లుటమునుమీ! నన్ని
 తుని లొండొనులు క్షీరశనన్యాదుమునఁ గలసి మెలంగుటయేగాక,
 ఒకరి కష్టసుఖముల నొకడు పంచుకొందుగు. నమమీనుకూలనగ
 నొకరి కోకరు చేవోడు వాచోడుగా జనింతురు.

జయం—మిత్రుండా! మన స్నేహమునుజూచి యోగ్యలేని
 రెండరో కలరునుమీ ఇదివఱలో ననేకులు మననితువుర నెట్లయిన విడ
 దీయవలయునని వివిధప్రయత్నము లొనరించి విఫల మకోరధులయిరి.

జయ—దీలికాండా! నునము నజ్ఞులము నజ్ఞులమై నీ ముక్కు
 టమువలె క్షీణకాలములో శేదింపఁబడునదికాదు. అయ్యది హేమఘట
 మువలె బాసిల్లుటయేగాక దినదిన విప్రసర్థమానమగుచుండును. నేతొక
 విశేష మేమనగా నీమనస్థిచంచలమైనది బలవశాటలము నలయొక్క
 నివ్వదు. అందుకేకానీ యెవరెన్నిచిదము మనఁ గలహములు పుట్టించి
 మనలను వేటుసేయఁ జూచుచున్నను సాగుటలేదు

జయం—జయహరి! పట్టినదాది నేటివఱకు నొకకంచమున
 దిని యొక మంచమునఁ బంజుకొనుచున్నాము. ఒకక్షణ మొకరి నొకరు
 వీడియుండలేకున్నముగదా! అట్టిచో మేములు రేడయ్యు బాగ్గియు

శాంతిని పొందిన మనసును మనకు శత్రువుగా గల్పించి యెవ్వఁడు
జయమందఁగలఁడు ?

(అంత మోహించి పోవేకము)

మోహి—(తనలో) ఇది మంచికా నాము, ఇరువురు నిక్కడనే
మున్నారు. నా శత్రువులెవ్వరును, ఒక్కొక్కరమును జూపించి యేరితినైన
కాకుమాగుని మోహింపఁజేయవలయును. అతఁడు వైపుఁ జూచిన
పుడు మోమున మందహాస మొలికించెదను ప్రస్తుతమిటుకంజపుంజ
మున గోప్యముగ నిలువఁబడియుండును. (అని పొదరింటి దూరును)

జయ—మిత్రుడా! ప్రతిదినమువలెగాక నేడీ యుద్ధాన
ననము మిక్కిలి మనోహరముగా గన్పట్టుచున్నది. గాంచితివా ?

నీ. ఫలపుష్పశోభిత పాద పనికరంబు

నేటివర్షముగాఁగ నెగడుచుండె

లలితరసాల పల్లవఖాదనంబున

హాయిగాఁ గోయిలలే గూయుచుండె

స్వచ్ఛంద జలయుత సారకాసారము

ధ్వంబున గాయంచ లమరియుండె

పురులు విప్పిన బర్హి పరమాద్భుతంబుగ

సృశ్యంబునేయుచు నీటుజూపె

గీ. అల్ల నల్లన వీచెడి పిల్లగాలు

లుల్లయునకు సుఖంబు ఘటిల్లఁజేయ

వర్ణనాతీత సౌందర్య భరితమయిన

వనము రమణీయమైయొప్పె వరసఖుండ !

జయ—నంగడిదా ! వనరమణీయతకుఁ గోడు ప్రకృతి సౌంద

ర్యము నమరియుంటచే మన కాళ్లందఱ నంభాయకమునుచున్నది.

((వక్కకుఁ బొదరింటివైపుఁ జూచి, ఆశ్చర్యముతో)) అ! మిత్రము

మీనుడి ? చూచితివా ? చూచితివా ?

జయ—వీచుది ?

జయం—చూడుము, చూడుము. (అని పొదరింటనున్న మోహి-
తం చూపుచు) నీలమేఘములమధ్య దళక్కుమను మెఱిపుదీగవలె నా
పింగుజపుంజము నానుకొని నిలువబడి కున్న యా కాంతామణి
మృత్యున ? ఆహి ! యేమిసంఘర్షము ! అద్వితీయము ! అపూర్వము !
అగాధనానగ నా అవస్థా మామె కెట్లు లభించినదో !

మోహి—(తనలో) పిట్ట వలలో బడినది. నోసీయరాదు,
(బిటునవ్వు నవ్వి) కేగిగంటిచూపులను తూపులను బలపి వీరిని నమోద
పిండుం శీసెనను. (చూచుచుండునా)

జయ—(చూచి తనలో) ఈ పాడుముండ వేశ్య యిటుకెందుకు
చచ్చినదోకదా ! (పకా) చెలికాడా ! నీదృక్కులనటు ప్రసరింపజేతు
నేలే ? పనకా. స్మిత్తిచూచుట మనం బోలిన యుత్తను
ప్రకాశులకు బాజీయూ ?

నయం—(నవ్వుచు) జయపాలా ! అట్లుంటేమి ? ఆమోహ
నాలోకి చూచుట కేరెండుకన్నులు బాలకున్నది చూడుము.

నీ కొమ్మగాదది బుగారు బొమ్మగాని

కలికిగాదామె మనమచే జిలుగగాని

మోనిగాదది యందంపు దీవిగాని

నీచచ్చింప గలరామె తీరుజెప్పుచు !

నీ పదియారు కళలచే భాసిల్లు చంద్రుని

బరిహసించును గాదె ముగివ మోము

బాగుగావిచ్చిన వద్యదళంబుల

బోలియున్నకాదె ? ముగుడు కనులు

గంతు శుమ్మెద గతి గడు నల్లనై యుండి

కాలుచున్నవి గాదె కాంత మరులు

మరించి బంగారపు మింగి కేలిసేయును

చెప్పుము చెప్పుము - నా - నా - నా - నా - నా - నా -

గీ. బాపురే! భాత తనకున్న నీతిభంజులు
 పోయగమం జెచ్చి రూపును శోభనొనరి
 వివిధ నృజియూపనోపునా ననునీటిల్లు
 గాతములదేన నీరీతి గాంచుచునె?

జయం—(స్వగ) ఈరేడను యేడను. నువ్వేమిచేయు నోడో
 బొటారము నీచిట్లు వేషభారణము చేరమాగ్రము నింజులొల్పెను
 నీ నేర్మయొక్క కృత్రిమాకృతి కచ్చెలువుల జెంగుచున్నాను

జయం—మిత్రుడా! అహో! నాజన్మచా తరించినది

జయ — ఎందుచున?

జయం—ఇక నేమున్నది? ఇలాంటివిను అపొందినట్లుచాశీ
 మంకస్మితి నుండరక నారవిందయై మా... తూర్పు లనం నిగిలి
 చూపులచే నన్నానిరించుచున్నది.

జయ - (శవలో) అహో! నామిచ్చిం జెంతటి యనివేకమునకు
 హృదయమునం దావొనంగుచున్నాడు. ఈ గాడు వేశ్య మూలము
 నం చేల ప్రత్యక్షముయినదోగదా! కొంపముంచి మూలండామెలకు
 దగుల్కొనడగుదా! మాటల ధోరణిచెట్టి చూడగా నస్తియున్నది.
 వీనికి ఆమె నంగతి యెఱింగించిన మెలకువ నహింపంగలదు (ప్రకా)
 మిత్రుడా! ఆసుందరి యెవ్వరయో గోరించితివా?

జయం—(అశ్రమలో) చెప్పుము ఆమె యెవ్వరయో నే
 నెఱుంగేను. చెప్పుము!

జయ—ఈయూరగల వేశ్యలలో నొక శి అనుదినముం దన
 కృత్రిమ వేషభారణముచే నిటులు నాకర్పించి శుచ్ఛముగ జీవించు
 చున్న నీచురాలు. నడుపుగూటి లో నీచుచున్న సావాత్మరాణు

జయం—(అమెం దేటిపాటజూచుచు) ఏమీ? జయపాలా!
వేశ్యయా? నిజముగ వేశ్యయేనా?

జయ—అ వేశ్యయే, సందేహములేదు నేను బాగుగా నెఱుంగుదును

జయం—మిత్రుడా! నేనిక శతకీక్రితని. నా సంకోచము
మారమయినది. ఇంతివఱి కామె యేముత్తమకులజురాలో యని
భావించి నాకెల్లు లభించునూ యని యోజించుచున్నాను.

జయ—(నామక గజచుకొనుచు) అన్నన్నా! ఎంత యకా
ర్యారంభమునకుం గడంగితివి? స్నేహితుడా! పరకాంతిలను బ్రాజ్ఞు
డభిలషింపదగునా?

జయం—జయపాలా! ఈ కాంతామణిని గాంచినది మొదలు
నేను మోహవేశుండఁ నయితని నా హృదయమున నోరిక లీరికలెత్తు
చున్నవి. ఏగత్తినైన నీమెనుబొంది సుఖుండు గోచుచున్నాను. పరకాంతి
యనుచున్నావు వేశ్య పరకాంత యెట్లగును?

జయ—భార్యదక్క ఒక్కంగిల నతులెల్లరు బురుషునకుం బర
కాంత లే యగుదురు.

జయం—మిత్రుడా! నీ వెన్నిచెప్పినను నేనీ యన్నులమిన్నను
గూడవలయును.

జయ—గాకుమారా! ఉత్తమక్షత్రియసంశ సంతాతుండవు.
నద్దుణగరిష్టుండవునగు నీకే యిట్టిబుద్ధి పుట్టిన నే నేమనగలవాడను?
వేశ్య యనగా నీ వేమనుకొనుచున్నావు?

నీ. విటుల ద్రవ్యంబును బీల్చి నేనెఱు గొప్ప

వంతయంత్రము సుమీ. వేశ్యకాంత!

మానమున్ దూలించి చాణముల్ హరియించు

విషపూరితాసియా వేశ్యకాంత!

రాగంబు ఎక్కిటించి రోగచూల్ దయసేయు

భీకరశక్తియే వేశ్యకాంత!

కల్ల పీమను జూపి యిల్లు గుల్లగజేయు
విగతనత్కాగ్యతా వేశ్యకాంత !

సీ. గౌరవాగౌరవంబులఁ గాంచలేని
న్యాయమన్యాయ మనునది యరయలేని
మంచిచెడుగుల గనునించి మనలలేని
పిల్లికూనయె యగుజమీ వేశ్యకాంత !

నెయ్యిడా ! తోకమునం దేదయిన వాంఛనీయము గానచ్చును
కాని వేశ్యాసంపర్కముమాత్రముగాదు. ఏలనందువా ! వేట కాని
యుదులలో దగ్గులానిన పక్షివలె వేశ్యాలోలుండయిన పురుషుడు
సహితము విముక్తిం బడయజాలడు అస్థుల గోలుబోయి పేరుప్రతి
ష్ఠలను మచ్చచూపుకొని సుఖవాద్యహతుండై జాబ్బివాడు తుదకు సశిం
చును. వేశ్యల చిటునవ్వులకు మురిసి వారి యెయ్యారమునకు నెలకు
వేలు గురిపించి, వారి శయగారములకు, నక్కటక్కలకు, వింతవాక్కు-
లకు, తరుకుబెట్టలకు మోసబోయి తమ :ర్వస్వముం గోల్పోయిన
వారి నెండఱినో మనము చూచుచున్నాము. ప్రళయకాలోహిత
నిర్హితము మీదపడినను నైచుకొనవచ్చును. ప్రజ్వలితాగ్నిజ్వాలలం
జొచ్చి సురక్షితముగా బయటికి రానచ్చును. కాని, వేశ్యాగృహంబు
చూచిన సిమ్మటఁ డేనుముగ దిరిగివచ్చుట యసంభవము

జయం—మిత్రుడా ! పృథులకిష కోమలసన్మతగాత్ర యగు
నీ మోహనాంగిని విడుచుట యెట్లు ?

జయ—జయంతా ! వేశ్యల కృత్రిమసౌందర్యముం జూచి నిన్నుఁ
జూలిన ధీరసంపన్నులు వంచితుండు కాగూడదు. తేనెపూసిన కత్తియు
మేకవన్నెం దాల్చిన బెబ్బలియు పొంగో గూడిన విషభండమునకు
వేశ్యతోడి చెలిమి నీ కేల ? పోనిమ్మ. ఆ ప్రశంస నెత్తకుము.

మోహి—(తనలో) నా సౌందర్యము అయస్కాంత మినుము
వాళర్పించునట్లు మీ హృదయమును జూఱుగొన్నదనుట నిర్కువము

చందేహములేదు. ఇదే సమయము. చిన్న తంత్రముం బన్నిమిత్రీ
భేదముం గల్పించెదను. ప్రక్కకుదిరిగి జయపాలురకు సైగఁ జేయును)

జయం—జయపాలా! అదే నిన్ను రమ్మనికాబోలును నా
యన్నులమిన్న సైగఁ జేయుచున్నది.

జయ—ఆ కులటకును నాకును సంబంధమేమి? నాతో నామె
కుఁగల రావకార్య మేమున్నది?

జయం—నిత్యుఁడా! అట్లుగాదు. ఎందులకుఁ బిలుచుచున్నవో
పోయిరమ్మ. విషయమును జెలిసికొనుము.

జయ—అయ్యసఁ బోయివచ్చెనను. (వేశ్యకడఁ కేగును)

మోహి—అయ్యా! ఇటురండు. నేను మీకొక ప్రధానాంశ
మును జెప్పవలసియున్నది

జయ—చెప్పము.

మోహి—ఏమున్నది! “నడ్లగింజలో బియ్యపుగింజ” అంటే
నేను చెప్పనది.

జయ—ఛీ! దుష్టురాలా! నా యనుంగుసఖునికడనున్న నాకీ
పార్తక జెప్పటకా సైగఁజేసి నన్ను రప్పించితివి (పోయి జయంతుని
సమీపించుచున్నాడు)

మోహి—పల్లెట్రణములను దగులఁజెట్టుటకొక నిష్పరవ్వచా
లును. కోట్లకొలది ప్రజలను నాశనము చేయుటకొక శతభిన్న సరిపడును.
అన్యోన్యానురాగపాశబద్ధులగు నీ స్నేహితులకు విభేదముం గల్పించు
టకీ పలుకొక్కటి చాలును నేనింక సఫలమనోరథసిద్ధిం బడసినట్లే
తలంపనగును. నిశ్చింతగా బోయెదను. అచిరకాలమునోనే మహారాజు
నకు ఈవేశ్యాసామర్థ్యము విదితము కాగలదు. (నిష్క్రమించును)

జయం—సఖుఁడా! ఆమె నీకుఁ జెలియఁజేసిన విషయమేది?

జయ—(నవ్వుచు) ఏమున్నది! పాడుముండ! పులిమీసము
లతో నూయలలూగఁ దలంచినట్లు నన్నే వంచించఁ గడంగినది.

జయం—(తనలో) అహో! ఈతడు నావగ్గఱు నెట్లుబొంకు చున్నాడు! ఆమెకును వీనికిని సంబంధమేదీయో యుండితీరను లేకున్న సాహసించి యెందులకు పైగఁజేయును? (ప్రశ్న) ఓ బా! నిన్ను దన చెంతకుఁ బిలిచి నీతో నేమియుఁ జెప్పలేదా?

జయ—చెప్పకేమి! “వడ్లగింజలో బియ్యపుగింజ” అన్నది.

జయం—ఏమేమి! ఆసామెతను జెప్పటకా నిన్నుఁ బిలిచినది? నేజేమియుఁ జెప్పలేదా?

జయ—చెలికాఁడా! నాయంకు నీకు విశ్వాసములేదా? నేను నీకడ బొంకుచునా? ఎన్నడయిన బొంకితినా? ఆపాదుముండ నాకంటి కంటె నధికముగ నేమియుఁ జెప్పలేదు

జయం—చాలుచాలు నూరకొనుము. ఆశుచి బొంకిన గోడపెట్టిచెల్లుండును కాని మగవాడు బొంకిన దడికట్టినట్లుండును.

జయ—నెయ్యడా! నేనత్య మాడితినిని శంకించుచున్నావా?

జయం—(కోపముతో) నన్నిచ “నెయ్యడా!” యని సంజో ధింపకుము నీకును నాననుగల చెలిమి నేటితో జెల్లిపోయినది మర్రా ర్థుఁడా! ఆ ననమోహనాంగిని నేను గామించి యా నంగతి నీతో జెప్ప గా ధర్మోపన్యాస మొనరించితివికదూ! నీవు చెలిమి నేయుచున్న కాంతయని నాకుఁ జెప్పలేక నామనసుం ద్రొప్పుటకిన్ని బుద్ధులు, సుద్ధులు, ధర్మములు, న్యాయములు వెలిగిక్కిరియవా? వెళ్ళ కపట చిత్తయంటివి గాని, నిజయునకు నీవే కపటచిత్తుడవు. అక్కటా! నేటి దినమువఱకు నేను నీయెడఁ జూపిన నిష్కళంకమగుప్రేమ బూడెదం బాసిన పన్నీరువలె వ్యర్థమైనది. ఛీ! పొమ్ము. నీవునాకింక స్నేహితుడవుగావు.

జయ—(విచారముతో) అన్నన్నా! ఏమిది? జయంతా! నీవు జయంతుడవేనా? ప్రాణములొండు మేనులు వేరయ్యు ననునట్లు పుట్టి నదాది యంతవఱకుఁ గలసిమెలసి చరించుచున్నాఁడు. నా స్వభావము నీ వెఱుంగనిదా?

నీ, కండకండలుగాగ ఖండించినను మేము

బొంకులాడుదునయ్య పూజ్యచరిత
అగ్నిగుండములోన నాహుతిఁ జేసినన్

నంచించి నిన్ను బ్రాణసఖుడ
పాడు నూతిని నను బజ్జిగోసినను సరే

కులటయా వేశ్యయ గూడగలనె
గహనసీమనుగొచ్చి కడగంధ సత్తైవ

నినువీడి తుణచైన మనుమనొక్కొ!

గీ. అక్కటా! యేల నీతి నాడెచేపు

ఎటుగవే నన్ను? తులు నే? యేరుచేపుచు?

ప్రాణములు పోయిననుగాని మహితసుఖం

సంపదం ద్వయంబుచోర్వను పూడనేచు!

జయం—(కోపముతో) చాలుచాలు మారకొనుచు.

యము ధూర్జటక్షణమ్మను సూక్తిసీయెడల సార్థకమైనది నీసర్వ-

వినయములు— నీకల్ల నెయ్యములు— నాకింక బనికరావు లదెయ్య!

నేనెంత అమాయకుండను! ఎంతటి బుద్ధిహీనుడను! నన్ను నమ్మి నీ

నా సర్వస్వమని భావించి కుడుడునప్పుడు కూర్చుండునపుడు కలుగు

నపుడు పరుండునపుడు వేయేల? సర్వకాల సర్వానన్యాయందు నీశ్చిత

బాయ నొల్లక తోడు నీడనై సంచరించితిని. అందులకు దగినశాస్త్రని

జేసితివి నిన్నునవలసిన పని యేమున్నది? నా బుద్ధిమాంద్యమే నన్ను

గతికిఁ దెచ్చినది.

చ. కటకట! నీదు నెయ్యమునఁ గాసిలినాడను; మాటలేల? నీ

వెంటుజనబోయెదో చనుము వీడితి నీడగుమైత్రిఁ బూర్తిగాఁ

బటులరవైన ప్రేమమునఁ బ్రాణముకంటెను మిన్నఁ జూడగా

గుటిలుండ! ఇట్లుచేసితివి గోముఖధారణమన్న బెప్పులీ!

జయ—(కన్నీరు గార్చుచు) మిత్రుడా! నేను చేసినదోన

మేమున్నది? పరిశుద్ధహృదయుండ నగు నాపై నీకింత యాగ్రహ

మేలు కలుగవలయును?

జయం—ఛీ! దుర్మతీ! ఇంకను నన్ను వంచింప నెంచుచున్నావా? ఒకసారి పడినగోతిలో మఱియొకతూరి పడునంతటి బుద్ధి హీనునిగా భావించుచున్నావా? ఆ వేశ్యతో నేనియో మంతనములాడి నే నడుగగా ననత్యములాడితివి. నాకుఁ జెప్పుట కిష్టములేదనిగాని, ఆ వార్త చెప్పురాదనిగాని నాకు దెలుపరాదా? ముట్టిల్లి పేలిని తాగు బోతునలె నేమో యన్ననని యేమో జెప్పిన విశ్వసించుటకు నేను శుంక ననుకొంటివా?

జయ—(కన్నీరు గార్చుచు) హా! దైవమా! ఇప్పుడు నాకేది గొప్పస్వము? ప్రాణాధికమగు మైత్రికి భంగమువాటిల్లఁ జేసితివికదా! నేను విషయకలఁ గావించిన అపరాధమేమి? నేటి కిరువది సంవత్సరములకుఁగిరిన నీచవలెఁ జరించుచున్న నాతఁడెఱుంగదా! హా! దుర్మతీ! మోహిని! ఎంతచేసితివే? పరిచయమునలేని నన్ను బిలిచి తుదకేమియుఁ జెప్పక నీరీతి నన్ను వంచుతువా? మాయరువురి! స్నేహులతలఁ దెగగొట్టుట కుదయించిన విషపూరితఖడ్గమువా నీవు! పాపి! నాప్రాణ సఖునకును నాకును విభేదముల గల్పించితివిగదా! ఈతఁడు నేనెంత బోధించినను వినక తుచ్చురాలివగు నీవేమియో జెప్పితివని తలంచి పొరబడుచున్నాడుగదా! ఇంతకు నిన్ననవలసిన దేమున్నది? ఇదియాతయుఁ గాలవైపరీత్యము అహా! కాలమా! నీ వెంత కయినను దగుదువుగదా! ఫలపుష్ప శోభితంబగు వృక్షమును మచ్చునకొక్క యాకయినలేని మోడుగా జేయగలవు మోడును ఫలపుష్ప శోభితమగు వృక్షరాజముగ నొనరింపగలవు జంభారివైభవముం గలిసేయు భాగ్యముతో దులదూగు కుబేర పన్నిభుని దినుటకన్నము, కట్టగుడ్డయులేక తిరిపెమెత్తుకొని ప్రొద్దుగడవు మందభాగ్యునిగా నొనరింపగలవు చిప్పచేతం బుచ్చుకొని పొట్టకూటిని యాచించుకొను నిఱువేదను సర్వసర్వంపహే భూర్వహుండగు సార్వభౌమునిగా నొనరింతువు పరమ నిష్టాగరిష్టుండగు మునిచంద్రుని విషయలంపటునిగా నొనరింతువు విషయలంపటుని విరాగిం జేతువు నీ లీల లక్ష్మితములు పదినిముషముల

క్రిందట బ్రాహ్మణులుగా నున్న మాకు వైరముం గల్పించితివి నీవు
తలంచినవో జేయలేనిదేమున్నది? ఈదినమున శత్రువులయిన వారిని
వేపు మిత్తులుగా జేయుదువు నీశక్తి యద్వితీయము! ఆనంతము!
అమేయము! సంఘములో, పరిపాలనములో, మతములో వేయేల?
ప్రపంచమునం దెందయిన కేవిధమయిన మాధ్వుకలిగినను సీమాలము
ననేగదా! (కొంచెమాగి) ఇప్పుడేదిగతి? సత్యము నీతఁడు విశ్వసింపఁ
జాలకున్నాడు పలువిధముల దూషించుచున్నాఁడు వీనిని బాసి నే నెటు
లుండఁగలను? కానిమ్మ! ఆవస్థమను భోక్తవ్యంకృత్యంకర్మ శుభా
శుభమ్మను సూక్తి ననువరించి రానున్న వాడు సనుభవింపక తప్పదు
గదా; నామనశ్శుద్ధి నీతని కిట్లెరింగించెదను. (ప్రకా) మిత్తుఁడా!
రాకుమారా! ఎన్నఁడు లేని వైరము నేఁడు నీకేల కలుగవలయును?
పంచభూతములు వినుచుండఁగా నేను చెప్పుచున్నాను వినుము.

సీ. ధ్రువీర్యము వహించి నవమాసములు మోసి

కని పెంచినట్టి నా జననియాన!

పుట్టు పుదయచేసి పోషించుచున్నట్టి

సకల నద్గుణఁడైన జనకనాన!

అపడల్ రాకుండ సత్యంతమగు ప్రేమ

బాలించుచున్న యీ శ్వరునిమాన!

చిన్ననాటను గోలె స్నేహభావమున

వదలకయున్న నీ పాదమాన!

గీ. హితుండ! వమ్ముము నామాట సిద్ధమిది

నేవచించిన దంతయు నిక్కువంబు

కల్లలాడితినేని నేఁ గలుషమంట

ఘోరనరక బాధలఁబొంది కుంగువాఁడా!

(అని వాని పాదములపైఁబడును)

జయం—ఛీ! పొమ్మ దుష్టఁడా! నీముఖముం జూచినఁ బంచ
మహాపాతకములు మూడును. (దూరముగఁబోయి) అక్కటా! ఈ

హృదయమున నేను పాపమునకు గట్టువడి నేటివఱకు నాయుల్లానిని గూడఁ
నా కలవలేదు. వివాహమై మూడేండ్లు గడచినవి. నేనిప్పుడే మామ
నాకు బట్టణమునకేగి మద్వియోగ పరితాపమున గుంచుచున్న ప్రియు
గానిది నందర్శించును. (నిష్క్రమించును)

జయ—అహో! నా మిత్రుడు పుట్టినదాది నిగువది సంవత్స
రములు మైలుదూరమున కేదోడువాదోడుగా జరించిన మిత్రుడు నన్ను
నిన్ను గొప్పగా నేరగనియిన మనసొల్లని మిత్రుడు నన్ను దన పాత్ర
మునకే నెక్కడగ భావించు మిత్రుడు అక్కటా! నన్ను విడిచి
దూరమైనాడు. తల్లిదండ్రులు నా చెలిమిని మానుమని నిర్బంధించి
నన్ను నొకొక్కని మూలకీనాడు తుచ్చుగాలుగు నొక వేశ్యమూల
మున నున్న దృఢీకరించినాడు. అయ్యో ఇంక నాకేదిదిక్కు? ఏదిగతి?
లోకములో నింతవఱకు పరస్పరానురాగపాశ బద్ధులమైయున్న మే
మెట్లు విభేదముం బొంది బ్రతుకగలము? హా! దైవమా! నేను నా
మిత్రుడగు నీ రాకొమారుని అతిగాఢముగఁ బ్రేమించితిని అతని నెడ
ను నియుండుట మష్కరము ఇప్పుడు నా కేమి కర్తవ్యమును బోధిం
చు ప్రతిబోధనమభినయించి కర్తవ్యమున కేమున్నది? ఈమస్తులనుతీసివేసి
నన్యాసికేవలము నీ స్వీకరించి నా మిత్రునికుఁ దెలియకుండ నేనును వాని
మామగారు పాలించు పట్టణముం జేరెదను ఎవ్వలనయిన నేవిధమునైన
నాతని దివ్యముఖారవింద సందర్శనభాగ్యము పడయుట కట్లు చేయు
టయే యుక్తమని నాకు దోచుచున్నది. ఇంక దనియనేల? నేనిప్పుడే
గృహంబునకేగి యీ దుస్తులు ద్యజించి, యొరు లెఱుంగకుండఁ గామా
యవస్థ్రములను ధరించి జయంతు ననుసరింతును.

శైరవాళిలును.

(నిష్క్రమించును)

జ యం త జ య పా ల ము

ద్వితీయాంకము

ప్రథమరంగము—అంతఃపురము. (ప్రవేశము—ప్రభావతి)

ప్రభా—(తనలో) అహా! మోహ మెంత చెడుగదము?
కులగౌరవములనుగాని, న్యూనాధిశతలనుగాని, పేరుప్రతిష్ఠలనుగాని,
యైక్యాత్మకములనుగాని గణించి జేయనీయదుగదా!

సీ. సద్వంశిజాతుడౌ సార్వభౌముడు దాను
కులటయా కాంతను గోరుటకును
అంతఃపురంబుల నావాసముండెడి
స్త్రీలు భృత్యులతోడఁ జేరుటకును
వతిభక్తిఁ జూడోగి పాపభీతిని మాని
యతివ లన్యులపొందు విరయుటకును
అగ్నిసాక్షిగ గొన్న యాలిని గాదని
వేశ్యవాకిండ్లకు వెడలుటకును

గీ. ఔర! మోహమే కద ముఖ్య కారణంబు
అవని మోహంధు లగువారు న్యాయమనరు
ధర్మ మెఱుంగరు, నీతిని దప్పజూతు
రింతయేల? సేతురు చెడ్డు లెన్నియే!

ఇండులకు నాప్రేరేపే నిదర్శనము పంచాల పురాధి నాథు
నకు బుత్రీకన్యై పుట్టితిని. రూపజితమారుండు, సద్గుణ సంపన్నుండు,

శౌర్య ధైర్య సైర్య సాహసోదారుడు నగు జయపాలుని బెండ్లియాడి
తిని అయిననేమి? మోహోవేశమునఁ గన్నుమిన్నుఁగానక ఆ మేదరివా
నికి స్వాధీనురాల నయితిని. రాక రాక వివాహమయిన మూడేండ్ల
నాటికి మన్నాధుఁడు వచ్చినాఁడు వీని బారినుండి తప్పించుకొని మేదరి
వెంకనియొద్ద కెట్లు వెళ్ళుట? ఒక్కపూటకు వెళ్లకున్న నిందిపోయిన
దేవుని నేనుపేక్ష చేసితినేని యాతఁడు సాధారణముగ నూరుకొనడు.
మామూలుకంటె నించుక సే పాలస్యము చేసినందులకే అనేక పర్యా
యములు నన్నాతఁడు వెదురుకట్టతో తొడలపై జేసుకొన్నానాడు.
(ఆకనమనంకఁ జూచి) అడుగో! చంద్రుఁ డప్పుడే గగనతలమునఁ
బ్రసన్నవదనముతో భాసిల్లుచున్నాడు. నేను శయనాగారముం జొచ్చి
నాధుని నివ్రొల్పుచ్చి పిమ్మట యథావీకారముపోయి వెంకని యంకతల
వలంకరించెను.

(నిష్క్రమించును.)

రెండవరంగము — సాధసాంగము.

ప్రవేశము — నన్యాసి వేషధారియగు జయపాలుఁడు

జయ — (తనలో) ఆహా! జయంతా! తుద కవిశ్వాసమువలన

నాకిట్టి యవస్థఁ గల్పించితివా?

ఉ. నెయ్యండ! నిన్నుఁబొసి యట నిల్వఁగనోపక పట్టుపుట్టుముల్

చయ్యన దీసి య గతిని సాహసవృత్తిని వేషమూనితిన్

కయ్యముఁ గోరుదీవనుచుఁ గష్టపరంపర లిత్తువంచునే

నియ్యండ కేగుదెంతునని యెన్నఁడు దల్చును మానసంబునన్.

ఇదియంతయుఁ బురాకృతకర్మఫలము కాబోలును. కాకున్న
యాతుచ్చవేశ్య యుద్యానవనమున కేల రావలయును! వచ్చినచో
మనకంట నేలపడవలయును? పడినచో నీవేల నామెను మోహింప
వలయును? మోహించినచో నేనేల వారింపవలయును? వారింది
పచో ఆపాడుముండ నన్నెందులకు బిలువవలయును? పిలిచినచో
నేనెందులకుఁ బోవలయును? ఇదియంతయు నీశ్వరేశ్వ! జయంతా!
నీవు నన్ను విడువజూచినను, నేను నిన్ను విడువ లేకపోయితినిగాదా!

తొందరపడి నీవు నన్ను మాలనాడినను, నేను నిన్ను నిందింపలేదు గదా! నీకోరికలుగదా తల్లిదండ్రుల విడివిప్పెట్టి రాజ్యమున దృఢించి అటు భార్యనయిన జూడబోవక సర్వసుఖములకు స్వస్థిచెప్పి, రాణో చిత్రామూల్యభూషణశ్రేణిని మానబూనినం చేసికొని, నారబట్టలం గట్టుకొని బోగినై, ఊరు వాడ లేక యిల్లువాకిలిలేక పేరు ప్రతిష్ఠలు లేక, ప్రాద్దుగడుపు ఘోరవలె నీ వీధియరుగుమీద నీ రాత్రి వెళ్ళి బుచ్చుచున్నాను. ఆహా! స్నేహమా! నీ వెంతెంత కార్యమయిన జేయింతువుగదా!

(అప్పుడు దొడ్డిగుమ్మము తలుపుఁ దెరుచుకొని ప్రవేశమా.)

ప్రభా—(తనలో) నాథుఁ డెట్లొక యిప్పటికి నిద్రపోయినాడు ఇప్పుడు నేను పోవచ్చును. (అని నలుప్రక్కల చూడసాగెను)

జయ—(ఆమెనుగాంచి తనలో) ఆహా! ఏమిది? ఎవ్వరికాంత? రతీదేవిం బోలియున్న యీ సౌందర్యరాసి యీ యర్థరాత్రమున నొంటరిగా బయటి కేగుదెంచుటకుఁ గారణమేమి?

ప్రభా—(తనలో) ఇక్క డెవ్వఁడో యొక సన్యాసిముండా కొడుకు బయటి నిద్రపోవుచున్నాడు వీనికి నా గొడవ యెందులకు? నేను బోవచ్చును. ఆలస్యమయిన నాతఁ డాగ్రహించును.

(నిష్క్రమించును)

జయ—(ఆశ్చర్యముతో) ఈమె యెవ్వతెయో? కాని అనుమానాన్నద చరితవలె నున్నది. మాటలనుబట్టి చూడఁగా నాథుని నిద్ర పుచ్చినదట. పోవకున్న నెవ్వరో ఆగ్రహించునట ఆహా! నేను నిద్రించుచున్నానని తలచి తన గొడవతో నాకు బనిలేదనుకొని ముందు నకు సాగిపోవుచున్నది (పరికించి) ఏమిది? శుద్ధాంతపురములందుఁ జరించుచున్న కాంత యొంటిగా నదురుచు బెదురుచు, సందేహించుచు సందుగొందులంబడి సాగిపోవుచున్నదే! నేను నామె లోచనములకు గోచరము గాకండ దూరమున వెంబడించి యామె చర్యం గనిపెట్టవలయును. (నిష్క్రమించును) తెరపడును.

మూడవ రంగము—మేదరపీఠిలో వెంకని యిల్లు (ప్రవేశము—వెంకండు)

వెంక—(తనలో) తెల్లపంచె కట్టుకొని చావపాలు బాగా దువ్వు
 కోసి గోరెచ్చనీట తానంసేసి, పెందలకాడే కూడుతిని కూకుంటిని
 గందా యికా వొచ్చిందిగాదు రాచనంజ! ఎంతసేపని తాళడం?
 ఒళ్ళంతా గుల్లుకిన ప్లుకిపోతున్నాది. అందులోకీ యియ్యాల అగ్గిబ
 రాటానాగ తయారయినాను పుత్తిగట్టించుకున్న ముండపెండొచ్చి
 “ఎంబబావా! ఎంబబావా!! రాసోరువను నొగ్గిసినాదాకోదా?”
 అని పెదించింది నంజా దానికి సందేగం పుట్టకుండా ఒగ్గేసినానే నంజా!
 సిలకలాటి పెళ్ళానిని నువ్వుపాలవా మారోజునోగ అనబగించడానికి!
 అని నాలుగుముక్కలు పొప్పేసి, సెట్టుకాడికెల్లి తానొచ్చిన మొగంతో
 గుప్పుమని కల్లుకంపు కొట్టేతట్టు ముద్దెట్టుకునోసరికి ముండ దాని
 బాబునా డెరుగ దేమో గుమ్మయిపోనాది ఓ! అది అనబగించిన సుకం
 ఏటని సెప్పను? బావా! ఎంబబావా!! ఇంకోపాలి ఇంకోపాలి ఎట్టవ్?
 ముద్దెట్టవా? నాకెట్టవా? పల్లిత్తా, తోపొండిడతా! ఒగ్గకుండా అది
 వేసి ఎట్టుకో, నీ మనసు అని సెప్తుకోసిన మేకనోగ అరవడం మొద
 లెట్టింది. తన్నాదియ్యా! నాకాముండమీన మోజు నోను నేనంతె పడి
 పత్తాది ఎలాగ తంబా దీరడం? నాకీ రాసోరుచిన్నది సిక్కి మూడేలు
 పొద్దుకావచ్చినాది అప్పన్నుంచి పెంటంటేనే మంట దాకకది తంట!
 నాకు గుమ్మయిన రాజకూతురుండగా అదెందుకు? పోనీ యెల్లెలంజా
 అని ఒగ్గదానూ యీ దేసం మనచులో పెట్టుకొని యినియన
 కుండా వోడికేనా సెప్పినా ఓకిపోతాది అందుకే నొంగినొంగకుండా
 మచలుకొత్తున్నాను దానికాడ. గడుసుముండ, మాగడ్డుముండ,
 ఏవయితేనేం నాపెబాయతికాడ దిగదుడుపు. దానిముకం సెందర
 బింబం దీని ముకం మేదరసిచ్చి. అది బంగోరునో గుంతాది. ఈ నంజ
 జీడివిక్కినోగుంతాది. అది దేవకన్నిక. ఇది దేవకన్నికకాదు అమ్మోరు
 అది మాటాడితే కోయిల పాడేసినట్టుంటాది. ఇది మాటాడితే చాక
 లో గాడిద గొండు) మన్నట్టుండాది ఏవయితేనేం? నేనెదలొట్టకు

తున్ని. రాసబాట్టిని లలకించుకొన్న కాడునంది కలంపోట్లకి పెద్దనయేను జరికండువాలు కడుతున్నాను. మూడుపూర్ణా ముంతడుకల్లు తాగు తున్నాను. నామీది మనచొక్కనోక ముండ మాడేమలయినా మొగు డుకాడి కెల్లకంతాది. మొగ్గంటే ఆగాగుండాలి. అది నేను, అదీమోజు ఆ యెవమొగుడు పుత్తంతే కట్టి పాగిసిపోనోడు గాని అసబగవో? అది నోసుకోందే! మేడరపెద్ద యొంకరాజు దానికి వలపుమొగుడుగందా! ఇంకారాదేం? కునికిందాయేటి నామాట ముసిపోయి! రాగానే పచ్చ నేల్లబద్ద తీసి యెన్నునిద నేకొట్టి యేస్తాను. “లంజా! ఎందుకే జాలం నీసేనా” నని

[అప్పుడు ప్రభావతి ప్రవేశము]

ప్రభా—(తనలో) భర్త వచ్చుటచే నాలస్యమయింది ఈతడు ముక్కోపి నన్నేమనునో?

(అప్పుడు జయశాలుండు ప్రవేశము)

జయ—(తనలో) ఆహా! నా ఆసుమానము నత్యమే కావచ్చును లేకున్న నుత్తమకుల సంజాతయగు నీయువతి ఎట్టి నిశేధసమయమున నీ మేధరివాని కడ కేలవచ్చును. ఆతుచ్చుడే కాబోలును ఈమెకు నర సుకు కొత్తిబట్టలను గట్టకొని, పువ్వులను ముడుచుకొని యట నిష్కలంగ్రక్కుచున్న కన్నులతో యమకింకరునివలె నున్నాడు ఆహా భగ నంతుడా! ఎట్టి వరసమును బ్రదర్శింప జేయుచున్నావు? నేను వారికి గనబడకుండ నీచాటునదాగి సుభాషకాదికముల వలన వారెవ్వరో తెలిసికొనియెదను.

(అట్లు చేయును)

వెంక—ఓసినంజా! రంగలినంజా! ఇంతపొద్దు కూకేవాక యేటిసేత్తున్నావే! వెండలకాడే వత్తావని సందకాడునంది కాసుకూకుంటానుగందా? నీకోపాలి బుద్ధి సిప్పితేగాని నువ్వీ జాలం మానవు

(అని చేతిబెత్తముతో గొట్టును)

ప్రభా—బావా! వెంకుబావా! కొట్టకము. నీ పాదములకు మొక్కిపను కొట్టకు.

వెంక—నీకేటి పోనాడే తక్కుతూ, తారుతూ, నిక్కుతూ, నీలుతూ యెప్పుడో అద్దరాతిరికాడ వత్తానంటే వోడు కాసుక్కు కుండవనుకున్నావ్? (వెదురుబద్దనుబారవేసి) మామూలేలకి రాకపోడం మూలాంచినే నెంతయారన యనబగించేను.

ప్రభా—నేను సరిగా నమయమునకు వచ్చియుండెడిదాననే.

వెంక—మరెందుకొచ్చినోవుకాదు? వోడు అడ్డగించాడు

ప్రభా—నాభర్త నేడు వచ్చినాడు. వివాహమయిన మూడేండ్లునుండియు రాలేదు ఈదినమున వచ్చినాడు. ఆతడు నిద్రించిన విమ్మట వచ్చితిని.

జయ—(విపాదాశ్చర్యముతో) హా జయంతా?

వెంక—నీకిద్దరితోటి తగులాటకం యెలాకుదురుతాది. సన్నే నావొగ్గి ఆయెదవనేనా వొగ్గి.

జయ—(చెవులుమూసికొని) శ్రీహరి!

ప్రభా—(ఇంచుకనేవు ఆలోచన మభివ్యుంచును)

వెంక—ప్రభావతిమీద జేయవయిచి ఏమీ తనువు? నాకు సెప్పురాదా?

ప్రభా—బావా!

వెంక—(ఉత్సాహముతో) అదిగది నెక్క? అదిగది వరచ? ఆనోక పిలిచేనంతే, నామన సులానఁ మయిపోతాది (కొంగిలించును) సెప్పు సెప్పు.

ప్రభా—నాభర్తని గడఁదేర్తును.

వెంక—ఓలమ్మో కొంపలు కూలిపోవా!

ప్రభా—నీ కేమియు భయములేదు నీకత్తిని మాత్రము నాకిమ్ము ఆలవ్యము చేయకుము. ఆతఁ డిప్పుడు గాఢనిద్రా వరవశుడై యున్నాఁడు ఇదే సమయము నేనేగి యాపని కానిచ్చితినా యిక మనసుభమున కాటంకముండదు మనలను వేరుచేయునారెవ్వరుండరు. లేకున్న నన్నాలకు పుట్టెంటనుండనీయదు.

వెం—ఓలబాబో! సెబా! సెబా! నిన్నాడు తీసుకపోతే ఎలాగు? నిన్నిడిసి నోను నన్నిడిసి నువ్వు ఉండగలవా?

ప్రభా—అంబులచే నామాట వినుము. నందేహింపక సీమేదర కత్తిని నాకిమ్ము ఒక్కప్రేటునకు వాని తలం తెగవేసెదను.

జయ—హా దుర్మతీ! చండాలినీ? పాపాత్మురాలా! మాంతకీ! ఎంతటి సాహసమునకడ దలచుకొనుచున్నావు? కానిమ్ము ఈజయపాలుడు నీకు దగిన ప్రతీకారము చేయగలడు

ప్రభా—బావా! వెంకుబావా!

వెంక—(ఆమెను ముద్దిడుకొనుచు) అదిగది నెక్క! అదిగండి వరచ! అలాగ పిలిసినావంటే నానవొల్లు పులకరితాది సెప్పు సెప్పు.

ప్రభా—బావ! నేనిక్కడఁ దడయరాదు వెంటనే పోవుట మంచిది. ఆతఁడు నిద్రనుండి మేల్కొన్నఁ గార్యము చెడును.

వెంక—కూంత నిదానించు నామీద మోజొగ్గనోక, కత్తెల్లు కెల్లి నిచ్చావనాగున్న ఆడికికి తీసినావా? వెచూదం కొంపతీసి నీతండి గ్గాని, అన్నగ్గాని తెలిచిందంటే, మొదలకే వొత్తాది మోసం యిప్పుడేదో సాటునా, మాటునా, సూసీ, సూడకుండా నన్ను నువ్వు, నిన్ను నేను ముద్దెట్టుకొని కాగలించుకొని సుకం అనుబగిత్తున్నామా? ఇది సెసిపోకుండా సూసుకో.

ప్రభా—ఏమియుఁ జెకిపోదు. ప్రమాదములేకుండఁ జేయుటచే నేనీపని నేయఁ దలచుచున్నాను. తండ్రికిఁ గాని అన్నగారికిఁ గాని నామీద నణుమాత్రం యనుమాన ముండదు.

వెంక—అయితే యింకే? యింతే? సాకంతకంటె యెక్కువేటికావాలి? ఒవరు వచ్చినానరే! ఒవ్వతావుట్టుగా పరే! ఇంట్లున్నావా బెబా!

ప్రభా—చెప్పుబావా! చెప్పు.

వెంక—అదిగదీ నెక్క యిరు ఒవ్వరేవయిననరే! నువు నా

మీద సీరికన్నెయ్యకండా ఉంటే అదేపదేలు రా కూతనేపు ఉండి
కత్తి నూరిత్తాను పట్టకొని యెలుడవుగాని

(అంత నిరువురు లోకి నిష్క్రమింతురు)

జయ — (ముందునకువచ్చి) హా! చండాళిని! ఎంతటి దుష్కార్యమున కారంభించు చున్నావు సతిలేని సమయములందు బారిణివై చరించుటమాత్రమేకాక, ఈనాడు నిద్రాస్థుండై యున్నవానిం జంప నుద్వేగించుచుంటివా? పరిత్రామగు సుశ్రుతియ నంభమునఁ బేరెన్ని కం గన్న పాంచాల దేశాధీశుం గర్భమున జన్మించిన నీవు మేదరివాని పొందుభిలపించితివా? మీందుమిక్కిలి అనూయకండు. పరిశుభ్రాత్మకండు, నవమోహనాకారులనుగు భర్తను పశువులను గోయు కత్తితో నఱక దొరకొనుచున్నావా? హా! కాలమెట్లు మారినది నీత, సావిత్రీ, అరుంధతి, దమయంతి మొదలగు సాధ్వీయతల్లులు మృత్యువ యీ భరతభూమి యీనాడు బారిణుల కాలవాలనూ! పాతివ్రత్య పృథావముచే దివ్య కేజువుఁజూలను వెదజల్లిన యీ సాధ్వీయతల్లి నేఁ డిట్టి కులటలకాశ్రయ మొసంగినదా? పతిసేవ వైరసేవయని తలంచు వరమ పతివ్రతలకుగంటిరా! పరపురుషుని నజ్జడేరి సుఖించు పాపాత్ములు బ్రాహ్మిరా? ఓ ధర్మ దేవతా! నీసండుఁ బోయితివి. నీకలియు గమన నిలువ నీడ లేకపోయెరా? శ్రీరామచంద్రునిచేతను, నలన్పు పాలునిచేతను, హరిశ్చంద్రునిచేతను, అల్లారు ముద్దుగాఁ జూడఁబడిన నీవు ఈకలియుగమన జనాదృతిం బడయఁ జాలకన్నావా! కలి మిగ పిశాచమోఁగి సీత క్తి రిక్తమైనదా? సర్వతాగినివు విజయముం బొందు చునందురె? నీకిట్టి మూకీభావమెటు కలిగింది. హా! జయంతకుమారా! మిక్కిలా! నీకెట్టి దుర్గతి పట్టినదయ్యా! అల్లారు ముద్దుగా నీవు చేపట్టిన యువద నీచ సాంగత్య మభిలపించినది. హా మోహమా! పిశాచీ! నీవీ కలియుగరాక్షసికి సర్వవిధములు సాహాయ్య మొనరించుచున్నావా? నీకుఁ గులభేదముతోఁ గాని కాల విచక్షణతోఁగాని యుక్తాయుక్తము లతోఁ గాని కీర్తనకీర్తులతోఁ గాని పనిలేదా? ఎక్కడి రాజవంశము! ఎక్కడి మేదర వంశము? హస్తీమశకాంతరమున్నది సంపదను బాచి

యీ చంకాలిది అమేరవనిం జేసినదా? రూపముంగాంచి వానిం గోసినదా? మాట తీరుం గవికెట్టి మాటచుచ్చునితోఁ గూసినదా? ఛీ! ఎంతసిగ్గు? ఎంతహేయము! తొలసినవములో గంజాయి మొక్కవలె అమృతభాండములో వికలించువునలె నుల్లముజాతిలో నీతోత్తు పొడ మినది. మాజ నుండున కీమె పుష్కలస్మృత పాపమున భాగ్యయైనది (కొంచెమూగి) యక్కడ గతంగూర్చి విచారించుచు నేను జాలము చేసినచో నీ హంతకి నాకలెముచుగా నేగి మిత్తుగి గానిచ్చునేమో! చేయకాలినదిమ్మ లొకలం బట్టుకొన్న లాభములేదు. నేనేగి నాపాఠానకుని బదిరేతును. (నిష్క్రమించును) తెరవకను.

నాల్గవరంగము—అంతఃపురమునందలి శయనాగారము.
తెర మెత్తగా నిద్రించున్న జయంతుడు, ఖడ్గమును కేతబట్టకొని ప్రభావతి ప్రవేశము.

ప్రభా—(తనలో) ఆహా! మోహమా! నీ వెంతకయినను దగుదువుకదా!

మ అనుమానం బిగునుంతలేక తగ శ య్యుండేని నిద్రించు నీ జనాధాన్యక నాచుభర్త నిటులన్ జూపించి నాచేత దా గణకార్యం జూరింపఁ జేసెనవహా లోకంబు నిందింపఁగా కనసివెప్పుచు న్యాయధర్మయుత సత్కార్యాని స్వాంతంబునన్.

ఇప్పుడు నేనేమి చేయవలసి యున్నది. త్రికరణశుద్ధిగా నన్ను బ్రీమించి పరిణయంబాసిన భర్తను ఈ మోటుకత్తితోఁ గడతేర్పవల యునా? ఇట్టి కార్యమును నేనొనరించినచో లోకము నన్ను నిందింప దా! ఆజనాతము నేను వైధవ్యదావాగ్నికిం ధనమనయి దుర్వసనం బునఁ గుండనా? ఇహపరంబులకుదురములుగానా? నేడు గాకున్న లేవయిన నాకృత్యము బయట బడకపోవు గదా? నా తలదండులు నా సోదరుండు నా చెలికత్తెలు నా యీ కృత్యమును దెలిసికొన్న నన్నే మందరు? ఇంతకు నీమహాత్ముండు నాకుఁ గావించిన యపరాధ మే మున్నది. (కొంచెమూగి) అపరాధమున కేమున్నది. నావృత్తి కాటంక ముగదా? నా సుఖమునకుఁ గంటకప్రాయుడుగదా? వీని నిప్పట్ల సం

హరింకనుచో నన్ను దనయంటికి గొంపోవును, ఇత యుక్తాయుక్తములతో బనిలేదు. నన్నావేశించియున్న మోహపితాచి వీనిని దనకు బలిగా నిమ్మని కోరుచున్నది. అట్లు చేయుదును.

(అని కత్తి నెత్తి భర్తను బాడుచుచుండగ)

(అప్పుడు జయపాలుడు నన్యాసివేషమున ప్రవేశము)

మ. కులటా! మేదరిపొందుగోరి తగునా ఘోరాసిచే బూని యీ లలితాకారుని నాదుమిత్ర నలుగన్ రాదాది పీడల్ నినున్ కలకాలంబు నితాంత దుఃఖదితిలోఁ గాల్పుంగదా భూస్థలిన్ లలనా బృందములేదె వీకుదురే ధర్మాధర్మ జాతంబులన్

(అని యామె చేయిని బట్టుకొనును)

ప్రభా—(భయకోధములతో గడగడ వడచుచు) ఓరోరి దుష్టా! ఎవడ వీవు? రాణులుండు శుద్ధాంతఃపురంబులలో నెందులకు బ్రవేశించితివి?

జయ—ఛీ! దుచ్చురాలా! మహాపాతకీ! జారత్వముం గోరట చాలక హత్యకుఁ గూడఁ గడంగితివా? (జయంతుని జూచి) హా జయంతా! హా! మిత్రీమా! హా రాజనందనా! నీకీ కులటవలన నిట్టి మర్మరణము సంప్రాప్తమైనదా నీ భార్యగాఁ జేసికొన్నందుల కీమె నీప్రాణములనే తీసినదా! అయ్యో! చెలికాడా! నిద్రావస్థలో ఆమెయొక్క దుష్కార్య పితాచికి బలివైతివా?

హా మిత్రీమా! (అని దుఃఖించుచుండును)

ప్రభా—(తనలో) మోసము జరిగినది (అలోచన నభినయించి) ఈ హత్యానేరమును వీనిమీఁగ మోసినచో వీనికి మరణదండన విధింపబడును (బిగ్గరగా నేడుచు) రక్షింపుడు! రక్షింపుడు! ఓరాజభటులారా! ఈ దుర్మార్గుఁ డెవ్వడో శయనాగారముం బొచ్చి నానాధుని జంపినాడు.

(అపు డిరువురు రాజభటులు ప్రవేశించి జయపాలుని గొనిపోవుదురు.)

తెర పడును.

జ యం త జ య పా ల ము

తృ తీ యాం క ము

మొదటిరంగము — కారాగృహము.

తెరయెత్తగా నందు గాలుచేతులు బంధింపబడియున్న జయపాలుడు.

జయ—(తనలో) ఆహా! ఈశ్వరా! తుదకు నాకీదురవస్థం
చెచ్చిపెట్టితివా? నీ యాజ్ఞాపాశబద్ధుడనయి నే నెంతలో నెట్లు మారితిని?
నీ. తలిదండ్రులను వీడి యిలు వాడిలిని వీడి

పరదేశములయందు బ్రాకులాడి
భూషణంబులు మాని కాపాయవస్త్రముల్
ధరియించి జోగి వి ధాననుండి
ఇష్టమృష్టాన్నంబు లెరుగక సర్వదా
యుపవాసములచేత సోలిసోలె
ప్రాణాధికుండైన రాజనందను మృత్యు
వును పాడు కన్నులఁ గని నహించి
గీ, అకటకట! చెఱసాలలో న్యాయ రహిత
దుష్టకార్య కలాపుడౌ దురితువోలె
గాలుచేతులు గట్ట నీ లీలనుంటి
ఈశ్వరాజ్ఞను దాటంగ నెవరితరము!

స్వామి! భగవంతా! నాకీ దుస్థితిం గచ్చిపెట్టినందులకు నను
 విచారించుటలేదు. కాని, అయ్యో! నా మిత్రులకు జయంతుడు!
 చ. పలికిన మాటల గాదనడు మాయయెరుంగకు నాత్మలోపలన్
 కల ధనమెల్ల బీదలకు గాతుక మొప్పుగ నిచ్చుచాత న
 ల్లలితపథానువర్తనర రమ్యగుణుండు మహాత్ముడాతనన్
 తలఁపగరాని చిత్రిగతి దగ్ధముఁ జేసివీవేల సేవ్వరా!

మరణ మెల్లరకు నున్నదే 'నాతస్య మరణం ద్భూమి' ను
 నూక్తి ననుసరించి పుట్టిన ప్రాణి ప్రాణియు నేడు గారున్న తేజమున
 గిట్టక మానదు కాని యిదేమి? దామణము! మహాభూతము! తాను
 పెండ్లాడిన భార్యయేతన్ను వాడిశిష్యమున సంహరించుట! అకటా!
 జయంతా! యిట్టి దుర్మరణంబును బొందుటకు పూర్వజన్మమున నేను
 పాపమొనరించితి నయ్యా నీకొత్త తలవండు! ను లెక్క- నీయక వివా
 హముగావించుకొన్న భార్యనున దర్శింపక యురీతిని గట్ట పరంపరిల
 గుడుచుచుంటినే? అట్టియెడ నాకీ మిత్రవియోగముం గల్పించితివా!
 ఇత నాకు గతియేమి! నేను జీవించియున్న సూత్రము ప్రయోజన
 మేమి! నీకొత్తకు వచ్చి నేనిట్లుయితి హా! హానిధీ! (దుఃఖించును)

(అప్పుడు వీరసేనుడు ప్రవేశము)

వీర—(తనలో) శుద్ధాంతఃపురమునందు గలరాత్రి భయంకర
 హత్యయా! హత్య గావించబడినవాడు నా ప్రియసోదరికి భర్తయగు
 జయంతుడా? హత్యచేసిన మూలదొక నన్యాసియా? ఏమిది! ఈది
 త్రమున కర్థమున్నదా? పురుగయిన జోచ్చుట కలవిగాని యంతపురి
 లోని కీపునుండెట్లు ప్రవేశింపగలిగెను. (పరికించి) ఈతడెవ్వడో
 చూడగా మహానుభావునివలె బాడగట్టుచున్నాడు! లోకవృత్త
 ముల గర్హించి, కాపాయవస్త్రములను ధరించి విరాగియైయున్న యీ
 జింతేద్రీయునకు మాబావం జంపవలసిన యవసర మేమున్నది? అదివ్య
 ముఖారవిందమున ద్వేషముచుగాని, పగనుగాని సూదించు చిహ్నము
 లులేవే! అయ్యది ప్రకాంతము ప్రేమరస ప్రకాశితమునగు హృద

యమును స్పష్ట మొనరించుచున్నదే! ఇట్టి పూజ్యుని నిజా నిజము లెఱుంగకయే మాతండ్రి నధింపఁ బూనినాఁడు. “తడి! ఎద్దినదనగా నే, దూడనుకట్టి నేయుమనుట యుక్తమే గాదు అసాధ్యం. యెవ్వరో అర్థరా త్రమునందు విశుద్ధాంతఃపురములాని కెట్లు ప్రవేశింపఁగలిగినాడో, వాఁకిని జయంతంకకుఁ గల సంబంధమెట్టిదో మున్నగు విషయములను దెలిసికొనిన పిమ్మటగదా శిక్ష విధింపవలయును” అని పలికి వారికి నచ్చుచెప్పి యీహత్యానందర్భమున సత్యా సత్యములను దెలిసికొను టకుఁ గొన్ని దినములగడువుఁ గోరితిని జనకుండది దయచేసెను ఇంక నీముని వృత్తినున్న పూజ్యునిం గలిసికొని సంభాషించి కరూపెఱింగెద.

(జయపాలుని సమీపించును)

వీర—(జయంతం నుద్దేశించి)

చ. అనఘచరిత్ర! నాకీట య వార్ధము దెల్పుము, వీడుచృత్తమున్
మానివలె నేల యుంటివి? పృ పూజ్యుడే వీవని నాకుదోచెడిన్
జ-ఘనముగు కర్మసంచయము గావని దానినిదాఁట శక్యమే!
మునిజనులేయిన యోగిజన ముఖ్యులునైనను గర్మబద్ధులే!

వీర—మహాత్మా! నీ దర్శనమునాకు గౌరవాన్నదమై యున్నది దారుణ హత్యాపరాధమిన్నడు నీమీదు మోపఁబడియున్నది. ఇందు లకు నీవేమందువు? నాకు మాత్రము నీవిట్టి దుష్కార్య మొనరింతు వను శంకలేదు నాకు నీ నిర్దోషిత్వము నెడల నకుతిమగు విశ్వాస మేర్పడియున్నది.

జయ—అయ్యా! పురాకృత కర్మానుసారమున నేనీరితిని గారా గృహబద్ధుడనై యుంటిని అమిత ముఖభారముచే గృంగి కృశించు చున్న నన్నేల పలుకరింతువు? నావృత్తాంతము నీ కెందులకు?

వీర—మహాత్మా! నీవు ధీసంపన్నుడవు. తేజశ్శాలివి. కొం డొక కార్యార్థమై యీ వేషమం బూనియుందువని నే నూహించు చున్నాను. ప్రస్తుతమెల్లరు నిన్నవరాధిగా భావించుచున్నారు. ఇయ్యెడ నీవు జననిందాగ్ని కాహుతి కాఁగూడదు. నీ అపహయకత్వమును

వెల్లడి చేయవలయును. సం దేహింపకుము. నన్ను నీ సహోదరునిగా భావింపుము నీ వెరింగిన సత్యమును నాకుఁ జెలుపుము. నీవు మూకీ భావము వహింతువేని, నాజనక్కడు నిన్ను నేరస్థునిగా భావించి శిక్షించును. నానివలన నాతనికి మహాపాతకము సంభవింపవచ్చును. చెప్పుము. నీ నెరిగిన సత్యమును జెప్పుము

జయ—నేను పెదవి మెనపితి నేని నీహృదయమునకు సంతాపము కలుగును నేనెండుల కన్యులనుగూడ శోకతప్పులుగాఁ జేయవలయును. ఈలోకములో నాకుఁ బ్రియతమమగు పదార్థము నన్ను విడిచిపోయినది ఇకనేను బ్రతికినను లేకున్నను నాకంత విచారములేదు. నన్ను దోషిగా భావించి నీ తండ్రి శిక్షించిన శిక్షింపవచ్చును.

వీర—(తనలో) అహా! ఇందేదియో నిగూఢ రహస్య మిమిడయున్నది. కాంత లెంతకయినఁ దగుదురు కదా! (ప్రకా) హాభాగా! నీవు నాప్రార్థనమును మన్నింపవలయును. నాకడ నేమియు దాచవలదు, నాకు విచారకరమయినఁ గావచ్చును లేకున్నఁ బ్రాణాపాయకరమే కావచ్చును. మీరు సంకోచమును విడిచిపెట్టుడు.

జయ—అయ్యా! నేను నీ ధీపటిమకు సంతసించితివి. నీవీ హత్యావిషయికమగు రహస్యమును దెలిసికొనఁ గోరితివేని, రేపురాత్రి యెల్లరు నిద్రించిన పిమ్మట నాకడకురమ్ము మన మిరువురము కొంఠొక తావునకుఁ బోవలసియున్నది.

వీర—నీవు చెప్పిన చొప్పునఁ జేయుదును ఇకనేను పోవుచున్నాను.

జయ—మంచిది రహస్యమును గాపాడుము.

వీర—(నిష్క్రమించును) (తెర పడును)

రెండవరంగము—సౌధమున కావలి భాగమున అరుగుమీద

జయపాలుడు—వీర సేనుడు

జయ—వీర సేనా! నీవు నాయాజ్ఞ సతిక్రమించరాదు. తుది వఱకు జరుగఁజూపు పరిస్థితులను ప్రశాంత హృదయముతోఁ జూడవలయును, గ్రహింపవలయును, ఉద్యోగమును విడుపుము.

వీర—మిత్రుడా! నాకేమియో శోధపడుట లేదు, ఇప్పుడేమిజరుగునున్నదో ఇట్టి నిశ్చీఢసమయమున నీయగుమీఁద బాటసారుల గతి నునమేల పరుండవలయునో! నాకేమియుఁ దెలియుటలేదు.

జయ—(తలుపు చప్పుచు విని) మాటలాడకుము. కిక్కురుమనక మెల్లగాఁ గదలక మెదలక పరుండి యుండుము. నేను నట్లేచేసెదను.

వీర—అట్లే చేయును

జయ—తాను నట్లే చేయుచున్నాఁడు.

(అప్పుడు ప్రభావతి ప్రవేశము)

ప్రభా—(తనలో) అందఱు గాఢనిద్రావరవశులై యున్నాఁడు ఇదేసమయము నేను మేదరియింటి కేగెనను. (నిష్క్రమించుచున్నది)

వీర—[ఉద్యోగమాత్రో] ఆ! ఏమిది? నాసోదరి! సోదరి! ప్రభావతి!! యీమె అంతఃపురమును వీడి యిట్టి రాత్రిసమయమున నెక్కడి కేగుచున్నది?

జయ—వీరసేనా! రమ్మ మన మిరువురము నామెను వెంటఁ జింపవలసియున్నది.

వీర—(తనలో) హా! దైవమా! ఎట్టి దారుణ సంఘటనయూ నాకన్నులకుఁ జూపింతువు? ఎట్టి భయంకరవార్తను నా చెవులకు బడవేయుదువు?

జయ—వీరసేనా? ఏమి యోజించుచున్నావు?

వీర—పూజ్యుడా! ఏమియులేదు. నీవు చెప్పినట్లు చేయుదును.

జయ—అయినఁ త్వరగారమ్ము పోవుదము.

(నిష్క్రమించును) తెరపడును.

మూఁడవరంగము -- మేదరివానియిల్లు

ప్రవేశము వెంకట—ప్రభావతి.

[వారద్యోశులై చాటున జయసాలుఁడు, వీరసేనుఁడు]

ప్రభా—బావా! వెంకుబానా!

వెంక—అదిగది నెక్క! రవ్వలాంటి మాటాగ్గీసినావు.

వీర—హా శ్రీహరి! నదలుము, జయపాలా! నన్ను నదలుము
ఖడ్గముతో బోయి యరువుర నొక్కచోటుతో గడతేర్చును.

జయ—(వారిచుచు) వీరసేనా! ఇందులకా నీవు సన్నుతంగా
గృహమునుండి తీసికొని వచ్చితివి! సత్యమును దెలుపికొనవలయునన్న
పెదప కచ్చకి మిన్నక చూచుచుండుమా. లేదంగుమా! నేను యథా
ప్రకారము కారాగృహమునకు బోవుదును.

ప్రభా—చూచితివా సాహసము.

వెంక—ఎం! కొంపతీసి అచుకోన్నంతా సేసిపోనా! నా
రాజా! నారంగా! నాకోడీ! నీవుపుట్టింది గాసారి పుట్టుక? తల్లిని
వంటే ఒక పుచ్చకాయకాదు. కోట్లు యేలు నచ్చలు అరుబుదా
ఎగతావు. యితే చమపడి కత్తిహరిచ్చినానుగదా నసిగా
జరిగిందా?

ప్రభా—జరిగించిన సంగతి పూనగ్గునట్లు చెప్పుచున్నానునిను

జయ—(జనాంతికముగ) వీరసేనా! శ్రద్ధగావినుము.

వెంక—సొప్పే సిలకా, కోయిలా సొప్ప, ముందొక్కపాలి
ముద్దెట్టుకొని (ముద్దెట్టుకొనును)

వీర—(కోపముతో) చీ! చండాళిని! నిన్ను ముక్కముక్క
లుగా గోసి కాల్లకును గ్రద్దలకును ఎగురవేసెదను.

జయ—నేను కారాగృహమునకు బొమ్మనెదమా? నీవు శాంత
మును వహింతునా?

వీర—అయ్యా! చచ్చితిని, అరునెలలు క్రిందట చచ్చితిని. ఇంక
మాటాడి నన్నడుగుడు ఏమయిన జూడనిండు, ఏమయినగానిండు.

వెంక—సొప్పే, పనసవార సిలుకా? సొప్ప మొగడ్డి కడతేరి
సిన ముద్దరాలా, సెప్ప.

ప్రభా—నీవిచ్చిన కత్తినిబట్టుకొని తిన్నగా సంతఃపురమున
బ్రవేశించితిని, అటు గాఢనిద్రాపరవశుండైయున్న నామగనిని ఒక్క
పోటుతో గడతేర్చితిని.

ప్రభా— (చూచి) అహా! ఇకనేమున్నది? నా సోదరుడు నాకి
సన్యాసి? నాపాపము పండినదికాబోలు!

(అవుగిరువురు రాజభటులు ప్రవేశించి)

భటులు— జయము జయము యువరాజుగారికి—

నిర.— భటులారా! మీరీయిరువురను గాలుసేతులు పంపించి
కొసపోయి చెఱసాలలో బక వేముడు (జయపాలునితో) మిక్కిలి
రమ్మ నువవేగుడను (యిరువురు నిష్క్రమింతురు)

నెంక (భటులతో) చూడోబా! రచ్చించండి. రచ్చించండి.
మీగులాబోన్న నేనొకగ్గరి ఎరుగను యిసనకరీ కానలని యా
మొచ్చినాది.

(రాజభటులు వాసి మాటలను వినకయే యిరువురను

దోడ్కొని పోవుచురు) తైరవడును.

బాలనాగమ్మ

(ప్రేజిడ్రామా)

బాలచర్దిరాజు శౌర్య సైర్య శాంభీగ్యము ప్రతిఫలింప జేయు నాటిక.

మాయలమరాటి మోసకృత్కములు—మా యాతీతము. మర్కము
లభేద్యములు—నొడలు పులకరింపజేయు కథానావిధానములతో, గుండ
లుదద్దరిల్లజేయు సీనులు, భగూనక సంఘటనలతో నిస్సులింగములు
గ్రీకు— పద్యగద్యములతో వెలుచడినది జంగమదేవకుల తంబరతీవ
గుండి పుద్భవించిన యానీగ యశోగానము ఆంధ్రదేశమున ప్రతి
వల్లెల నిండిన కథ. యీ నాటిక ఆంధ్రనాటకరంగస్థలమును అలంక
రించినది. త్వరపడుడు. వెల 1—4—0

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్సు,

సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము

జ యం త జ య పా ల ము

చ తు ర్థాం క ము

మొదటిరంకము—సభాస్థలి. ప్రవేశము—విచారగ్రస్తుడై వీరసేనుడు.

వీర—(తనలో) హా! సోదరీ! ప్రభావతీ! ఎంతటి దుష్కార్య నూచరించితివే?

నీ. నద్దణోపేతమై నద్యశ బును గాంచి
తనరుదవంచు నేఁ దలచినాడ
పతిసేవ జేయుచు భామాలలామనై
నించెదంచును విష్య సించినాడ

పుట్టినయింటికి మెట్టినయింటికి
ఖ్యాతిదచ్చెదవంచు నలరినాడ
“పాంచాలిరాస్పతి” పరమసాధ్వీమణి”
యనిసౌగంధ్యలనందె దన్నవాడ

గీ. కాని యీతి జారశ్చ మూని వంశ
గౌరవంబును బుద్ధిగో గలిపి భర్త
జంపెడి మహాపితాచ చపలిచిత్తి
వగుదవంచుదలసలే దాత్మనెపుడు

అయ్యో! విష్య నిఖా, కము అతిస్థనీతగుగు సుక్షత్రియ వంశ
మును గంగగో. గలిపితివే! సాహాయ్యరాలా! నీకంతటిదుర్బుధి పుట్టి
లేదే? పతివే దైనిముగాభావించి యనవరత నూనిని ప్రానిము సాదార

విందములను బూజించి సావిత్రీ, నీత. వసుమతి మున్నగు సాధ్వీమ
తల్లుల చాయదనుగమనించి పోగాంచుటకు బదులు భర్తను గడచే
ర్చితివా? హా జయంతికుమారా! నీవీసీచురాలిని తెండ్లియాడకున్న
నీకీ దుష్కరణము సంభవించి యుండదుగదా? అగిలంకాత్మకండవగు
నిన్ని కాలభుజంగము అణబొట్టంబెట్టుకొన్నది (అంత పానముల పప్పుడు
వినబడును) ఆ పచ్చువారెవ్వరు! (పరికించి) మంత్రీశుగు సత్యపాలు
తోగూడ దండీగారు వచ్చుచున్నాను అహా! హేయగు నీవార్త
సాలించినచో నీ మహాత్మ్యవి కోమలహృదయమెట్టి పరిణామాన్ని కింధ
నముగనుకదా?

(అపుడు చిత్ర) కేతుండు—సత్యపాలుండు ప్రవేశించును
యుచితాగన మలంకరించును)

చిత్ర—(విచారముతో) కుమారా! అంతఃపురమున జరిగిన
మరంతహత్యంగూర్చి, నేను నాడానన్యాసికీ వారణదండన విధియించు
బోగా నన్ను వారిచి నిజానిజములను దెలిసికొనఁగోరి కొన్నిదినములు
గడువడిగితివిగదా!

వీర—జనకా! నేనా నేరముంగూర్చిన సంగతులన్నియు దెలిసి
కొంటిని నేరస్థులను బట్టుకొని బంధియందుంచితిని యిపుడే వారి నుచ్చ
టకు బిలిపింతును. నీవుమూత్రము ధైర్య మిడువరాదు శాంతియును
దృఢంపరాదు వ్యాకులము పొందరాదు (ప్రక్కకుదిరిగి) ఓరీ సేవకా!

సేవ—(ప్రవేశించి) మహాప్రభూ!

వీర—చెరసేలలో బంధంపబడిన నేరస్థుల నిటకు దోడ్కొని
రావలసినదని రక్షక భటాధికారికి తెలియజేయుడు.

సేవ—చిత్తము!

(నిష్క్రమించును)

చిత్ర—(స్వగ) కుమారుని మాటలనుబట్టిచూడఁగా నాకాం
దోళన మెక్కువగుచున్నది ఇపుడెట్టి వ్యక్తులు నాకన్నుల బడుదునో
కదా!

[అంత కొంతసేపటికి రక్షకభద్రాధికారి ప్రభావతిని. మేనల్లవానిని.

సన్న్యాసిని దీక్షకొనివచ్చి సమ్మతమునఁబెట్టును]

చిత్ర—(కుమారాబాయిని అత్యంతతో) వీరసేనా! వీరసేనా! ఏమిది దారుణమా! అన్యాయమా! ఈమె ప్రభావతి కాదా?

వీర—తండ్రి! కను అదిసే చెప్పించితినిగదా! ఉద్యోగము డుండు ఆమె ప్రభావతియే! మీకు మారయే! నాచెల్లెలే! మీకు మిన్నక సర్వవిషయములు నీనుచుండుదంతయే.

చిత్ర—[తనతో] అయ్యో! ఎట్టి కర్ణకళాకమగువాళ్ల చెనలఁ బడునో!

వీర—ఒరే! కుమారి! నీ మేనల్లవాని నెఱబట్టుబడితివి?

వెంక—[చేతులుతోడించి మూరాజా! మదిగంటేనండి సత్తెం సొప్పుతానండి సెప్పుతినండి బాబూ మొదలగు కటాచ్చింపాలే సెప్పుతినండి.

వీర—చెప్పుము చెప్పుము.

వెంక—మదిగంటేనండి మూరాజా! సన్న్యాసి అమాత్యకపో డ్నండి ఎవరేతంతే అంతేనండి నాతోటినిక్క? సెప్పుతినండిచేపరా నూకాలమ్మతోడు - గంగాబమ్మతోడు - భూదేశికతోడు చరన్వతి తండ్రి బ్రాహ్మదేవునుతోడు - రాంపులారికొడుకు కుమారుబతోడు మాయింటికానోళ్లతోడు - మాయింటి కాదాశ్యతోడు.

వీర—(కోపముతో) తులవా! నోరుచక్కగా దిద్దుకొనుము లేకున్న నెప్పుడో చూడఁబోవు యములోకము నిప్పుడే చూడగలవు.

వెంక—(భయముతో వణకుచు) చెమించుకోవాలి బయంసేత తబ్బిబ్బయి నోటికొచ్చిసట్టుగనేత్తున్నాను తప్పులు దిద్దుకొండి మా రోజా! మదిగంటేనండి యంతమంది మీదఁబొట్టిరి మీదసెయ్యేసి నానుసెప్పి దేతంతే యీరాసోరి బొట్టండి ఒకనాడండి రాతిరికాడండి మాయింటికి వచ్చిందండి. నేను “అమ్మగోరు యంతగొప్పరుగందా!

మాపాదాలకడకు వచ్చేరేం" అని లడిగితే "యిననకర కావలసి. నీకాడకొచ్చినునానందామె ఆపాలంగానండి నన్ను రాచోరిబటులొచ్చి కాలూనేతులు కట్టిసేరండి ఈమెతోకూడాతీసుకొచ్చి ఖయిదుగో తోసే నీనారండి ఇంతకంటే ఏవున్నెం నేనెరుగనండి ఏలినోగు మమ్మలనుగ హించాలండి నావెళ్ళానికి లేక లేక మాగోజా! చానొక్కడైనాండిమొగుడే

రక్ష—వెళవా! తాగిగుళోతా! ఏమీ ప్రచారి నమ్మిఖయన నీయిచ్చమువచ్చినట్లు మాటాడుచున్నావా?

వీర—(ఖడ్గమునుదీసి) దుర్మార్గుడా! నాయెట్లనేలబాంకెవవు? నిజము నచింతివా? లేకున్న నీఖడ్గముతో నీవు యెదురుబాంగులను నలుకునట్లు నీతలను నలుకుమందునా!

వెంక—[నణకుచు] సొప్పుతాను బాబయ్యా సొప్పుతాను యినుకోండి అంతానిజడమే సొప్పుతాను ఈఅమ్మారికి నాకు మామజేల్ల కాడునచి నే త్తండి.

చిత్ర—(తలవాల్చుకొను) శ్రీహరి! శ్రీహరి!

వెంక—ఈమె పతిరాతిరికాడా అందరూనిద్దరోయినాక మా యింటి కొత్తుందండి కూంతసేపుండి యేం ఎరగనట్టుపోయి నిద్రరోతా దటండి మొన్నండివొచ్చి నా మొగుడొచ్చినాడు అన్నిసంపెత్తాను ఆడు మనసుకాని కాటంకంఅని నన్ను కత్తడిగిందండి ఎదవని బుద్ధిగడి తిని తెల్పొ, తెల్పొ మంచికో, చెడ్డకో, యెదుళ్ళు తెగ్గొట్టుకొనే కత్తిచ్చినానండి అప్పటివట్టుకదట్టుకొని ఎళ్ళిపోయిందండి మళ్ళి నిన్నరా తిరికాడాచ్చి "సంపీసినాను నామొగుణ్ని సంపుతూవుంటే ఆడోన స్సోపి వొచ్చాను అడికిదొరకకుండా" ఓరాచోరిబటులారా! యీ సన్నాసి నామొగుణ్ని సంపినాడనియేడిసినాను, అప్పుడొచ్చి అళ్ళు అన్నె ఖట్టుకొని పోయినాడు అని సెప్పిందండి మారోజా! పజూ సేపిందితప్పు గోప్పరితో రంకుసేయడంగొప్పతప్ప మొగంటపుకునేక ఏలాగో ఏడి సేనాను రచ్చించవా, మీదేబారం బచ్చించినా మీదేబారం మీ గులాపోణ్ని.

వీర—ప్రభావతీ! నీ విందులకేమందువు!

ప్రభా—(తలయెత్తకుండా) నేనేమియు ననజాలను. సర్వమూ సత్యమని యొప్పుకొనుచున్నాను.

చిత్ర—కుమారా! నాకుతలతిరుగుచున్నది నేనుపోవుచున్నాను నీకు దోచినరీతిని వారిని శిక్షింపుము. [సభవీధి వెళ్లుచుపోవును]

వీర—ప్రభావతీ! నీవు చేసిన పాపకృత్యమునకు శిక్షాస్మృతి యందుఁ జెప్పబడినరీతిని నీకు మరణదండన విధించడమయినది నేను నీతో విషేషముగాఁ బ్రసంగింపనొల్లను కాని పశ్చాత్తాపము, రోగము లకౌషధమువోలెఁ బాపములకు శరణ్యము ఉరికంబము వెక్కినపుక యిన నీవానరించిన దుష్కృతులను దలంచుకొని పశ్చాత్తాపమున బొందుము అంతయే నేనునీకు జెప్పమాట భటుఁడా. ఈమెను గొని పొమ్ము ఆజ్ఞాపత్రమును మీకు మంత్రియగు సత్యపాలుఁడందఁడే యును అప్పుడు యదోచిత్రముగా నురదీయుము.

భటు—చిత్తము. (ప్రభావతీని గొనిపోవుచున్నాడు)

వీర—ఓరీ! మేడరీ! నీకా జన్మాంతము ద్వీపాంతర వాసము విధించితిని పొమ్మ.

వెంక—బాబూ బాబూ మన్నించాలి.

భటులు—రమ్ము వెధవా! (అని తన్నితీసికొని పోవుచున్నాడు)

వీర—పూజ్యుడా! రమ్ము మన మేగునము.

(అందరు నిష్క్రమింతురు) [తేర పడును]

రెండవరంగము.

ప్రవేశము వీర సేనుఁడు—జయపాలుఁడు

వీర—పూజ్యుడా! నేటితో మావంశమే సముద్ధరింపఁబడినది, దుష్టచిత్తయగు నాకులట యురికంబములందనువులను దొఱంగినది.

జయ—వీరసేనా! నీవు ధర్మసంగక్షణముగావించితివి సోదరి యని శంకింపక తగిన శిక్షను విధించితివి నీకుఁగల యాన్యాయబుద్ధియే నీసామ ఆచంద్రతారార్కం భూమిపై నిలువగలదు.

వీర—పూజ్యుడా! నీ యీదుస్థికే కారణమేమి?

జయ—మిత్రమా! నాయువార్తస్థితిని తెలిసికొనివలసిన యన సరము నీకేమియున్నది? నేనొక నిర్భాగ్యుడను నాగ్రాధిపతిగను! పియ ముత్రిక గోల్పోయితిని. నాజీవితము ముంభకారబంధురము దుష్టా క్షాంతము,

వీర—(తనలో) అక్కటా! ఈతనినెన్నివిధములఁ బ్రశ్నించిన నను దననిజస్థితి నెఱుకఁపరచుట లేదు వాక్కునందలి గాఢభీర్వము మాత్ర మునందలి తేజస్సు కన్నులయందలి నైర్మల్యము ఈవిచిత్రముత్రిక య యువకుఁడనిచెప్పక చెప్పుచున్నది (ప్రకా) పూజ్యుడా! నేను బ్రతి మాలుకొన్నను నీవేమియు తెప్పటలేదు పోషమూర్తి నిష్పందితగఁగు నొ క్కించియంగినచో నీరుననుసకు నొప్పగలుగునేడెమా! నీనునగుచుండలి యభీష్ట మేదయుననున్న నెరింగింప మీదేర్చెనను.

జయ—(తనలో) ఈతఁడు నాలభీష్టమీదేర్చునట ఏమికోసం నగును ఆ బాగున్నది సామత్రిక యస్థులనర్థించెను అతనిజూచు భాగ్యములేవన్న వాదనయినఁబోయి సంతోషించెదను (ప్ర) ఓదయా ధోడా! నీకు నాయందు లనుకంఠమున్న ముపయించెనేని మృశుండ యన రాకుమారుని యస్థికలం బ్రసాదింపుము అంతకంటె నాకు వేఱొండేదియువలను.

వీర—(తనలో) ఆహా! ఏమి యీతని మిత్రవాన్నియము! (ప్రకా) పూజ్యుడా! తప్పక నీకోరిక నెరవేర్తును. నాకు సెలవిమ్ము దుష్టాక్షాంత స్వాంతులయు యున్న తల్లిదండ్రుల సోదార్ప వచ్చె దను. (నిష్క్రమించును)

జయ—(తనలో) హా జయంతకుమారా! స్నేహమంతవని చేయించుచున్నది ఈపాడుకన్నులతోనేను నీయస్థులం బూడవలయునా? అక్కటా! ప్రభావతీ! స్త్రీలు సరళశివభావులనియు గోమలహృదయు లనియు, దయార్థి చిత్తలనియు, అబలలనియు గ్రంధములు చెప్పుచు న్నవి. నీవు అట్టి స్త్రీజాతిలోఁ దప్పపుట్టితివా? లేక భూష్టలినున్న కాం రిలలందరు నీవలెఁ జవలచిత్తలేనా? (కొంచెమాగి) ఆ మరచితిని

నేటికి నాకు నిరసనలేదు. మానస సంపత్తి కలుగుచున్నది. ఇంతవరకు నా భార్యను నమ్మినట్లేదా. అందుచేత బ్రాహ్మణుని త్రొవనే యనునరించునో. తేక అమ్మమ్మలు మాకు పని పెట్టిరి. ముందుగా నే కటకేరి తెలిసికొని వలయును. బ్రాహ్మణుని విడిచిపెట్టి కలసికొని నా మిత్రుని యొక్క కలల చరిత్రను గూర్చి నా మామగారి వద్ద వుర్రమునకు పోయెదనని. (నిష్క్రమించును)

అంతట.

చతుర్థాంకము—చంద్రాక్షరము.

అంతట
చంద్రాక్షరము
సర్వసేత్రరంగము

అనగా?

కనురెప్పలయందు జనించు కండలు, కూనలు, కురుపులు, మొదలగు రెప్పదోషములును, పల్లగుడ్డుపైని పువ్వులు, పొరలు, మహాచిలోపేయు మచ్చలు, దృష్టిరోగములు, కేజీకటి, చత్వారము, మసగగా కనిపించుట, నీరు కారుట, నేత్రబాధలయందు జనించునవి కామెర్లు మొదలగు సర్వసేత్రరంగములను గ్యారంటీగా నిర్మూలించును.

సర్వసేత్రరంగములకు అమోఘమైనది

వెల పెద్దది 5-0-0

చిన్నది 2-8-0

వలయువారు :

కాళహస్తి తమ్మారావు తండు నన్ను,

ప్రింటర్లు పబ్లిషర్లు అండ్ బుక్సెల్లర్లు

రాజమండ్రి.

జయంతి జయింపాల్సియు

పంచమాంకము

మోదటి రంగము—వికారపురమానందనీ అంతఃపురము.

—వేశము—చాళుక్యుని

చాళు :—(తనలో) అహో! నాధునకు నామీద నెంతనిర్ణయ నేటికి మూడునవత్సరములయ్యెడిది. నీనాహముజరిగి వివాహకాలమున నాతని ముఖపద్మమును జర్పించుచుకాని, మగిడిచూడలేదు. ఎన్నిదినములని నాధుని పాదారవింక సేవాభాగ్యములేకుండ గృహగలను? ఘట్టివిగట నింశకాలమున్న చోమలా నన్నేమందును. పతితో నున్న నతికి గాంతాగమే సుందరసాధరాదము; కేశరి భార్యలూది భయంకర మృగములే పరిచారికలు కష్టములే సుఖములు, దాడిస్త్రమే మహాభాగ్యము. దైవముకంటె సుఖముగు పతిసేవ లభింపని కాంక్షలకు భోగములు వర్జనీయములు సుఖములు త్యాజ్యములు, త్రొడలు ఏహ్యములు వేయేల? వాగు మృతజీవులు నారిసుఖము శున్న, నారవము పూజ్యము. ఇహమున నత్కీర్తికి బలముననింతాంతానందము నకు హేతుభూతిమగు పతిసేవ యందలి ప్రాశస్త్యమును నర్జించుట కేరికి శక్యము.

సీ. సంసారమును మహాసాగరమును దాటు

బ్రాణనాధుని సేవ భవ్యసేవ!

అపరగపూత సాధారోహణమునక

బ్రాణనాధుని సేవ మంచిమెట్టు!

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

అట్లు హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా
హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

చ. మృగముల దర్శనమున నానందమును నిశ్చలముగా
హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

అట్లు హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా
హృదయమున నానందమును నిశ్చలముగా

తెర పడును.

రెండవ రంగము—అంతఃపురము. ప్రవేశము—మదనిక.

మద:—(తనలో) ఆహా! ఏమి బాగా చేసి పాతివ్రత్యప్రభా
వము. నిన్ను కాళికాలయమునకుబోయి తల్లిమోలఁ బూజాద్రవ్యము
లను సమర్పించి అంజలిఘటించి నిశ్చలభక్తితో హృత్కమలమున

ధ్యానించునది కాళికాదేవి సాక్షాత్కరించినది “చారుమతి నీ భక్తి కమెచ్చితిని నీ పాతివ్రత్యము శ్లాఘాపాత్రము? త్రిలోకపూజ్యము. నీవు నీ కుడిచేతితో కాకినరనే మృత్యులైనవారల పునర్జీవలగుదు” యని చెప్పి యంతర్ధానముంచినది. బహు! ఏమి నీ రాసు ఎడమవైపు యోగింద్రుల లకయిన బొంక రాసు నగరము బొందినదికదా! ఇంక నీమె కనాధ్యమయిన శార్దూమేమున్నది? అలాచించిచూడగా పతివ్రతల కనాధ్యమయిన శార్దూమేమున్నది? ఒకతె యగ్నిగుండములోఁబడి సురక్షితయై ఈవలకు వచ్చినది. వేరొకతె యనుపగుగిళ్ళను మెత్తబడజేసినది. ఇంకొకతె చనిపోయినవాని బోడికించినది. మరియొకతె త్రిమూర్తులను బూడుతలం జేసినది. పతివ్రతల కనాధ్యమేమున్నది అ మనచిత్తిని? నాచెలికి లభించిన పదములందలంచుకొని అసలవిషయమును మరచిపోని నేను నా చెలిభర్త నచ్చుచున్నాఁడట మహారాజాచితిహాగముతో నల్లని దోడ్కొనివచ్చుట కడులేగినాడు నేను బోయి సాధోపరిభాగము నుండి యాతని వీక్షింపవలయును. (నిష్క్రమించును)

తెర పడును.

మూడవరంగము—ఉద్వానవనము ప్రవేశము—జయపాలుడు.

జయ:—(తనలో) కేడి కేడియే. కాడి కాడియేకదా. ప్రభావతి ప్రభావతియే. చారుమతి చారుమతియే ప్రభావతి చారుమతి యెట్లుగను? చారుమతి ప్రభావతి యెట్లుగను? ఈమెకు నామెకు హస్తీమతకాంతరమున్నది. ఆమె జారిణి, ఈమె సాధ్వీమతల్లి ఆమె భర్తపుమరణముంగోరి దుశ్చరిత్ర ఈమె భర్తక్షేమంబారసి యహారహంబు లద్దానికై తపించు సుపవిత్రచరిత్ర పాంచాలనగరమువీడి సన్యాసివేషముతోడనే యందు ప్రవేశించితిని అనుదినము బలువిధముల నీమె చర్యల గనిపెట్టితివి. కాని యణుమాత్రమయిన నవినీతి లేదు ఎల్లవేళలయందు గాళికాదేవి సమ్ముఖంబున మోకాళ్ళనాని భక్తిపురస్కారంబుగ గీతములం బాడుచు నంజలిమోడ్చి మూర్తిభవించేన

భక్తియోజన గన్పట్టుచు నిశ్చలమనస్కయై పతిసందర్శనము ప్రసాదింపుమని ప్రార్థించినది. ఏతద్వ్యచనంబులను వీచులార వింటిని మహా సతివ్రత ఆదిలో సుక్షుత్రియ గర్భమున సువ్యవించియు స్త్రీధర్మముం ద్యజించి సూర్యానాథిక భారముం బోనాడి యెగ్గుస్సిగ్గుల బాటంపక లోక ఫేతిడిగాని పాపఫేతిడిగాని చలింపక నీచపులోద్భవుండగు మేదరి సాంగత్య మనలభించిన ప్రభావతి సర్వలం గాంచినంతనే కాగతలు విశేషించి పుట్టింటనుండు వారెల్లరు నామెవలె సంచరింతురని తలంచి మోసపోయితిని ఉన్న ఉప్పే? కప్పురము కప్పురంబే? (ప్రక్క-కుజూచి) అల్లదే సాధ్వియగు నా ప్రేయసి చారుమతి నాటునచ్చుచున్నది ఆహా ఈమెంగాంచి కున్నది నడులయినది రాకయొక్క రాకంగోరు కుము దాంగవక్త వశి నా హృదయ మీమె సందర్శన మభిలషించుచున్నది.

(అపుడు చారుమతి ప్రవేశము)

చారు—(సాష్టాంగ ప్రణామ మాచరించును)

జయ—(తననెత్తి కూరుచుండ జెట్టుకొని తనలో) ఈమె వర్ణమేమియు నెఱుంగనివానివలె శంకించుచున్నట్లు లీమెతో నియ్యెడ సంభాషించి చూడెదను. (ప్రకా.) ప్రియసీ!

చారు—(జయవాల్చున పాదమలచెంకి గూర్చుంకి) నాధా? నాధా! ఇన్నిదినమున కీ నీనురాలియెడ ననగ్రహము జరిగినదా! వివాహమయి నేటికి మూడు సంవత్సరములకాలమయినదాకదా? నే నెట్టులుంటివో, యేగతిగుడుచుంటినో యొకప్పుడయినా విచారించితిరా మీ చరణదాసియెడ మీకింత నిరాదరణమా? అయ్యో! సతులకు బతియేకదా రేడుగడ మీ రెరుంగని ధర్మములుగాని మీరు చదువని శాస్త్రములుగాని మీరు నేర్పని నీతులుగాని యెందున్నవి?

జయ—(తనలో) ఆహా! ఈమె పలకులు నా కానందాయకములుగదా! అటులయ్యు నీమెతో నియ్యెడ నించుకసేపు వేరువిధమున సంభాషించిచూడెదగాక (ప్రకా) కాంతా! సతికి బతియే ఏడు

గడయనుమాట నీ కాలంబున బాటింపదగినదికాదు. పురాణకాలమున బ్రసిద్ధిగాంచిన సీత, సావిత్రి, యరుంధతి, యనసూయ, చందమతి, దమయంతి మున్నగుకాంత లీనాడు మచ్చునకయిన గానరారు అట్టి యువతీలలామలకుఁ బతియే ప్రత్యక్షదైవము పతిసేవయే మహాభాగ్యం పతితోడి దుఃఖమే యానందము, పతితోడి కష్టమే సుఖము ఇక నేతో స్త్రీలు స్వతంత్రులై తల్లు వారు యుక్తాయుక్తముల సరయరు, ధర్మా దర్శములను వెనుదీయరు తమ కామోదేకముం బొపుకొనుట కెట్టి తుచ్చకార్యముకయిన ముందంజేయుదురు. కలముం బుగ్గిసేయుదురు, గౌరమును మంటగలుపుదురు, కీర్తికి గళంక మాపాదింతురు.

చాచు—(తనలో) అయ్యయ్యో! ప్రాణేశ్వరుం డిటులనుటకా రణమేమి నేను బరణయంబయినపిమ్మట నింతిదనుక బుట్టినింటనుండు టచే నిట్లు లన్యావదేశముగ జెప్పఁతుండునా? నా వర్తనమును శంకించుచుండెనా? (ఆలోచన మభినయించి) ఆ ఆదేటిమాట నా హృదయాధికారుడు నన్నేమి సందేహించును? త్రికరణశుద్ధిగా నేను తన్ను జేమించుచున్నానని గ్రహింపలేడా? గ్రహించియు నవిశ్వాసమును బూనునా? (కొంచెమార్చి) ఒకప్పుడు శంకించిన నాకేమి? నా నిర్దోషితత్వమును, నా నిష్కళంకవర్తనమును నా పవిత్రజీవనమును, నా ప్రియునకుఁ గాళికాదేవియే యెఱిగింపగలదు. పాపమున్నచోట భయముండును. నిష్పన్నకష్టకాలును. (ప్రకా) దేవా! పత్రివతలగు స్త్రీలెల్ల వేళలయందు నుందురు. పురాణప్రసిద్ధిలగు కాంతలు లీనాడు గోచరింపరు కాని వారియడుగజాడల విడువక, వారి సుపవిత్రచరిత్రంబులను స్మరించుచు, వారిని మార్గదర్శకులుగ భావించి, లలితవర్తనములంబాయక, కీర్తినపేక్షించు సుందరీమణును లేవేళలందు నుందురు. తమ కీరహస్యము తెలియదా? సూర్యచంద్రులు తారలు మున్నగు నవి మానసంబున బొడసూపకున్నను లోకమునకు నప్తముండకపోవచ్చును. కాని పత్రివతలు లేకున్న భూమ్యాశంబులు నిలువవు. చతుర్థశభవనంబులు తల్లవడును.

జయ—(తనలో) ఆహా! నే నెంతయదృష్టవంతుడను సకలధర్మాధర్మము లెఱింగిన సాధ్వీమని భార్యగా బడసితిని. ఇక నాకుఁ గావలసినదేమున్నది? (ప్రకా) కాంతా! నీమాటలు నాకు నవ్వును గలిగించుచున్నవి. ఏలనందువా? ఈ కాలములగూడఁ పతివ్రతలున్నారనుచున్నావు, భర్తనొల్లక పరపురుషుని సాంగత్య మభిలషించు కులటలున్నారట సమంజసము పుట్టినింట నేండ్లతరబడిపడియుండి భోగలాలనలై దుష్కృతు లాచరించు దుష్టస్వభావులుండిరను సత్యము. కాని కలియుగంబునా సాధ్వీమణులా!

చారు—(తనలో) అకటా! ఈ మహాత్ము కిట్టి యవిశ్వాసమొదులకుఁ గలిగినదోకదా!

జయ—(తనలో) ఈమెతో నించుక సేపట్టె మాటాడెదను (ప్రకా) యువతీ! ఒకమాట స్త్రీలకు సహజమగు పాపభీతియు లోని భీతియు నుండవలయును. తా మొనరించు కార్యములకుఁ దను యంత రాత్మయే సాక్షి భూతమని వారు భావింపవలయును. భర్తయు, నత్తమామలు జూడలేదుకదాయని యవనూర్గానుసరణమునకుఁ గడంగరాదు. వివాహాంతరము మూడు సంవత్సరములు నీ విచ్చోటనుంటివి కదా! ధర్మావలంబనమునకే పూనితో దుష్పథము సైనట్టితో ఎవ్వరు చూడగలరు? ఆ మంచిచెడ్డలకుఁ గీర్తవకీర్తులకు నీవే బాధ్యురాలవు గదా!

చారు—శ్రీహరి. (అని చెవులు మూసుకొని తనలో) అయ్యయ్యో! నా బ్రతు కేలకాల్పనా? ఎవని దీక్షరణశుద్ధిగఁ జేమించుచుంటినో, ఎవని దైవముగ భావించుచుంటినో, ఎవని పాదసేవయే దైవసేవయని విశ్వసించుచుంటినో, అట్టి నా నాధునకు ప్రాణేశ్వరునకు నా పాలితిదేవునకు హా! నా యెడల నవిశ్వాసమా? అకటా! ఇక నేనేమి సేతును? ఇంతదనుక జనసామాన్యముగ వదించుచుండెననియే తలంచితిని. ఇప్పుడతని హృదయము నాకుఁ దెల్లరివయినది, ఇప్పుడేది కర్మ

వ్యము (అలోచన మభినయించి) కర్తవ్యమున కేమున్నది? నా నిర్దోషి
త్వమును వెల్లడించి నాధుని పదపంకజంబులపైబడి పార్థించుటయే.
(ప్రకా) జేవా! ఈ దీనురాలి సన్న్యాసజీశముగ శంకించి నొప్పించుట
మీకు భావ్యమా?

సీ. తలసలే దెన్నండు దైవమునయినను
బతియే దైవంబను మాట నెఱిగి

సేవింపలేదెపుడు శ్రీవల్లభునైనఁ
బతిసేవ యధికమన్ మాట నెరఁగి

అరలేదెన్నండు మురళిమోహన గృష్ణఁ
బతిని దర్శింతునన్ వాంఛచేత

జదులేదెన్నండు సత్సామ్రాటకులఁ బా
తిసౌత్వమహిమను దోచుపకున్న

గీ. నాధ! ముప్పొద్దులందు మనంబునండుఁ
ద్రుకరణంబులచేతను దృఢతరముగ
భవ్యభవదీయ పాదపద్మములదక్క
నన్యమెంచి యెరుంగనే నన్మతమాడ.

ఈ నా నుడి విశ్వసింపుడు ప్రాణేశ్వరా! వివాహమయినదిన్నట నేను
పుట్టివింట మూడేండ్లనరకు నున్నమాట వాస్తవమే మీరు చెప్పిన
చొప్పున నీ లోపునఁ బాపభీతియు, దైవభీతియు లేక నే నేదేని దుష్కృత
మాచరించియుండిన నయ్యది మీకుఁ దెలియకపోవచ్చును మాటయు
నుచితమే కాని ప్రాణేశ్వరీయా! దేహధారుల వర్తనము నరయుటకు
సాక్షులెందరులేర. సర్వకాలసర్వావస్థలనుండు బతిప్రాణి శంతిపెట్టు
కొని విడువకయుండుచాయ యొకసాక్షిగాదా? భూమ్యాకాశములు
సూర్యచంద్రులు నక్షత్రములు మున్నగునవి ప్రాణికోటు లకృత్యుల
సరయకుండునా! మనుజుడు వేరొకమనుజునికంట దుష్కృత్యులలేడు
గదా! శ్రీ తెలివిమాలి మూఢాత్మయై వేరొకశ్రీని వేచింపఁగలదు

కాని సర్వసాక్షియు, సర్వవ్యాపకుండును, సర్వేశుండును నగు భగవంతుని వంచింపలేదుకదా! ఈ లోకమున రాజోద్యోగియగు న్యాయాధిపతి మోల సనత్కుమారినిను ఊర్ధ్వలోకమున ధర్మస్వరూపుండగు దండధరుని సమ్ముఖింబున సన్మతనూపజాలదుగదా! ప్రభూ! మీ రెరుంగని ధర్మములేమున్నవి నేను నిర్దోషిని. నిష్కపటను, నిష్కల్మషను, పునీతను మఱియు

సీ. పతిమాట రతనాల వైడిమూటఁగనెంచి

సత్కీర్తి వాంచించు చాననగుదుఁ

బతి సేవయే మహాభాగ్యమంచుఁ దలంచి

మంచిపేరునుగోరు మగువనగుదుఁ

బతినామ పతనంబె పాపబంజనమని

యెంచి గౌరవమంచు నింతఁగడుఁ

బతి దివ్యధర్మనభాగ్యము నాశించి

సంతోషమునుబొందు సాధ్యునగుదుఁ

గీ. అన్యపురుషుల గన్నెత్తి యరయలేదు

నిన్నుఁ దలఁచక నిముసమ్ము నిలువలేదు

దేవ! యనుమానమేల నీ దీహకాలిఁ

గరుణఁ బాలింపఁదగువేఁగ దొఱచి శంక.

హృదయేశ్వరా! మీ యీజ్ఞం దలందాల్చి, మీకుంకల సంజేహమును నివారించుటకుగాను ప్రజ్వలితాగ్నిజ్వాలలబడి మగ్గినున్న సంసిద్ధురాలను సముద్రమునమునిగి రింగదుత్తుంగతరంగభీషణ ఘోషణములనమయమన్న నీక్షణమయఁబులొనరింతును హాలాహలం బమ్మృతమువోలే హితంబుఁగ దాప్రమస్సు పెనుదీయును. దేవా! శంకను విడుపుడు. ఆ కాళికాదేవి పాదములనాక్షిగాఁ జెప్పుచున్నాను. మీ కంటె నా కధికు లన్యలేరు. నమ్మడు నమ్ముడు (అని పాదములకు మొక్కుచున్నది)

జయ—(తనలో) అయ్యో! మందభాగ్యుండనై యకారణంబు నా ప్రియురాలి మనస్సు నిట్లు నొప్పించేతినే? (ప్రకా) పెయసీ! ప్రియసీ!

గీ. ఏను నీదు పాతివ్రత్య మిద్దమనుచు
నీవు సాధ్వీశోభాషణంబవనుచు
నెలత? యెరుగుదు నెఱిగియు నిప్పుడకట!
కుండజేసితి నీదగు చెందమిట్లు.

సాధ్వీ! నన్ను మన్నింపవలయును నీవు విద్యావతివి గుణవతివి, నీవు పలికిన పలుకులెల్ల ధర్మశోభితములు న్యాయసమ్మతములు. నీ హృదయమును శోధించుటకై యీ గతిఁబ్రెల్కితిని. నీవు చెప్పినచోప్పునఁ బ్రతివ్రతలు లేకున్న భూమండలము నిలువదు. లోకములోఁగల నాఁతులందరుఁ బ్రతివ్రతలుకాని యిట్లు గులటలుగారు నన్ను మన్నింపుము. నీ నన్యభా థావింపకుము.

చారు—దేవా! ఆహా! నే నెంత ఖన్యురాలను? నే నెంతయ దృష్టవతిని! త్వదీయ ముఖసందర్శనభాగ్యంబుతోఁ బటుంగ్వదీయ కృపాంగానలోకమునకుఁగూడఁ బ్రాత్రురాలనయితిని.

జయ—పెయసీ! చూచితివా?

నీ. భానుండు శ్రీమణెంచి వాఙ్మిలో మజ్జన
మాచరింపగనదే యరుగుచుండె
సాంధ్యరాగములు సంతోషసంధాయ
కృమ్ములయి వినువీధి కృమ్ముచుండె
అండజనందోహ మలసియానముమాని
యారావములఁ గూండ్ల జేరుచుండె
మలయమారుత మెల్ల వపభూమి ప్రియమయ్యె
ప్రణీతోటికి సుఖప్రియమయ్యె

గీ. నవతి! యత్యంతమోదమ్ము నందడెంత
మొక్కపరిని యారామంబు నోపదీట
జూచినత్రడా రారమ్ము చోద్యమెనంగ
బరుషములచేత నావంత మోయమగును.
చారు—దేవా! మీ యభీష్టబీడేరుగాక? నేను సంసిద్ధురాలను
జయ—ప్రేయసీ! ప్రకృతిసౌందర్యము నభినందించుట కెవరి
తరము?

గీ. బాలభానుమౌల దీపములవేల
నెమలింగని రంగువేయంగబాడగ నే
నర్వసృష్టియు నీశ్వరు శక్తిజాటు
దానమించిన శక్తి వేటొండులేదు.
ప్రకృతిసౌందర్య మిప్పట్ల వర్ణనాతీతముగనున్నది కన్నులపండు నోన
రించుచున్న యద్ధానిం గనజోవుదము రమ్ము.
చారు—చిత్తము. (ఇరువురు నిష్క్రమింతురు.)
(తెర పడును)

నాలుగవ రంగము—శయనాగారము.

ప్రవేశము—జయపాలుడు - చారుమతి.

చారు—(తనలో) ఆహా! చంద్రోదయమున నుప్పొంగు చాల
కడలివలె భర్తృనందర్యము లభించినంతనే నా హృదయ మెంతగా
నుప్పొంగినది. సత్యమగు సౌఖ్యమిదియేకదా! (ప్రకా) నాథా! ఏవస్తు
వెచ్చోట నందుండవలయునో యట నున్నపుడేకదా రాణించుచు.
త్వదీయ వనిత్రీపాదపద్మముల నాశ్రయించుకొనియున్నపుడే నా జన్మ
ము ధన్యమగును. అబ్బా! ఈ మూడుసంవత్సరములు నే నెట్లు గడపి
తినో ఆ పరమేశ్వరునికే యెరుక నా యిలవేల్పును కాళికకే యెరుగ
ఎట్టులో యన్మహాదేవి కృపాకటాక్షమువలన నేటికి నావంత తీరినది.
ఘిమ్ములను దర్శింపగఁటిని.

జయ—(దగ్గటకుఁదీచి) ప్రేయసీ! అన్యోన్యమురాగపాశబద్ధులగు దంపతు లనుభవించు సౌఖ్యము నిర్వచనీయమయినదికదా! అనుకూల బాంధవత్వ మమరియున్న గృహములో నానందలక్ష్మీయనునది తాండవ మాచరించుచుండునుగదా! హృదయేశ్వరీ అనన్యరూపలావణ్య తేజోవిరాళివి, గుణవతివి, వినయవతివినదు నీవు నా కర్ధాంగివగుటచే నేను ధన్యుండనయితినిగదా!

సీ. అనుకూలవతియైన యర్ధాంగి యమరిన

దేహతాపంబెల్లఁ దీటిపోవు

దారిద్ర్యవశమున దాపురించెడు కష్ట

ములు మానంబును గలచలేవు

విధిచోదిత క్రియావిశ్వాస ముదయించు

ధర్మమార్గంబునఁ దనరుబుద్ధి

పాపకార్యంబుల నోపకుండును మది

పుణ్యసత్కృతులన్న బాగఁచుచుండుఁ

గీ. నబల! లోకములందు నధికమైన

ప్రేమఁజూపుచు మెలఁగెడు వెలఁదియున్నఁ

బురుషుఁ డానందవార్ధిని మునిగితేలు

చుండు సీతంబు హాయిగా సుఖములందు.

చారు—మనోహరా! ఈ నాటిన మీ దర్శనభాగ్యము నాకు లభింపకున్న నేనేమయ యుండుదాననో!

జయ—ప్రేయసీ! నేను నినుజూడ రాకుండుటకు, నిరాదరణముగాని, ప్రేమలేమిగాని. కారణముగాదు నేను ముఖ్యములగు కార్యములందు మునిగిపోయి దేశాంతరము లేగితిని. అందుచేత రాజాలక పోయితిని. సాధ్వీమణివగు నీన్న వియోగపరితాపములఁ గుండజేసిన యీ దీనుని మన్నింపవలయును. (కొగిలించుకొనును)

చారు—నాథా! మీ బాగుగాలనగు నేను మిమ్ములను మన్నించును? ఎందుకంటే? నా భాగ్యమును దీని కమలనత్తేవను బాంధ లేకపోవుటచే నుండి. నాకు సంకల్పించినమాట వాస్తవమే! నాని యనియెల్ల నేను మీకును నాకును కలంబున దీరినది. ఇప్పుడు నేను నిర్గుణుని రానంద మనుభవింపచున్నాను (కొంచెమాగి) నాథా! చనవిశోరమువలన గనుగడు బడిలియుండు విశ్రమింపుచుండించుక నేపు పాదము లొత్తెదను.

జయ—(పండుకొనుచు) ప్రియసీ! ఈ మంచముకిందనున్న మూటనుబూనిన తాళకుము నేను నిద్రపోయేదను. (నిద్రించుచు)

చారు—(తనలో) ఆహా! భర్త సానిధ్యముంబడిసిన పడంగతు లేకదా బాగ్యశాలినులు.

గీ భాగ్యమన్నను లేకున్నది నడతి నెవుడు
బ్రాగనాధుని పాదనద్మములచెంత
నా మొనరించి యతని భాములందు
సఖములంగు జాల్పించుట సుఖకరము.

గీ భర్త దుష్కర్మచేరను బండితుండు
కాకపోయి రూపియు గాకయున్న
వా నే దైవముగ నెంచి వాసిగాంచు
నతియె ను భోజములయందు సాధ్యయగును

ఆహా! రూపజితమారుండును గణరత్నకరుండును నద్వంశసంజాతుండును అపకృహకామిమోషేతుండును మహాతేజస్వియునగు నిట్టి సుత్యుతి యోత్రముని భర్తగా బడియటకు గతిబంబున నే నెట్టిసుకృతంబు గావించితి నోకదా! (కొంచెమాగి) ఏమి? నాథుడు నన్నిమూటను విప్పవలసిన హెచ్చించినాడు. ఎందుకంటే? (అలోచించి) ఏమో ఏముండునో! ఏమున్న నాకేమి! ఆయన తాకవలసినపుడు నే నెందులకు దాకవలయును. అ! అదేటిమాట? అందున్నదో

చూచినంతనూతన దప్పేమున్నది? పరిహారములు మృత్యువేళకు
డిట్లనియుండును. నిజముగా నా కోరికేదియో యొక చప్పుడుచేచి చూచి
శెట్టియుండును. అదేమో పరాధగాక! (అని మూచనుక్రూపమును
మూటను విప్పచూచి) ఆహా! ఇదియేమి? ఎముకలువలెనున్నవే?
(ఆశ్చర్యమభివ్యంజించుచు) ఈ మృత్యువే ఎముకలుచూచును. పనయొక్క
నుంచుకొనునా ఎముకలు కావలెననుచును స్పర్శించిచూసెదగాక!
(అని కుడిచేతితో దాకుచున్నది. వెంటనే యందఱుగి జయంతుడు
లేచును. ఆమె భయభ్రాంతియై భారమున నిలువజడును.)

జయంతుడు—(చూచుచున్న జయంతునిని జూడకయే, కోస
ముతో) ఓహోరి దుగ్ధా! చండాలుడా! పాపాత్ముడా! నేను నిద్రించు
శబ్దమునుండి నన్నుద్రోసి నా భార్యను బాంధవకోరితివా?

చ. ఎవడవురోగి నీవు మృత్యువేళకరిగింపకల బల్ల కేరి నా
వపుర! మదీయఖడ్గమున న్యాయము, శిక్షము, నీతికన్న నా
యవినయకార్యవిర్యహాస నూచరణం బావరించినట్టి నే
జనదొలగింతు శిక్షమును జయంతునిమును దుర్మదాంధుడా.

(అని ఖడ్గముచే జయంతుని చంపును)

చారు—(దుఃఖముతో గుండెబాదుకొనుచు భర్త శరీరముపై
బడి) హా! నాధా! హా ప్రాణేశ్వరా! ఎంతపని జరిగిందీ! ఏమి యా
నిత్యము ఏమి యీ దాదానము! అయ్యో! ఇంతలోనే నీ క్లిష్ట దుర్మ
మామా?

జయపా—(నలుదిశలఁ బరికించి యాశ్చర్యముతో) హా! ఏమిది
ఇది నేను శయనించిన శయనాగారము కాదు ఈ గది యంతవిశాల
యైనదికాదు. ఆ కుండ్యములు వేఱు, ఆ పటములు వేఱు ఈ గది
నేకాండనుట నిక్కవము (పక్క నుఁజూపియెయున్న చారునులింపాచి
యాశ్చర్యముతో) అయ్యయ్యో! ఏమిది! ఈమె యెవరే నా భార్య
యగు ప్రభావతికాదా!... కాదు. కాదు ఆమె ముఖముకంటె

నీమె ముఖము తేజోవంశమై పోడశకళాప్రపూర్ణుడగు చంద్రుడుచంద్రమున నీనడించుచున్నది. ఆమె ననుదోయికంటె నీయులతి కనుగన శాంతశోభితమై శాంతుని వీచుచున్నది ఈమెలో బలిత్రిత యుట్టి పడుచున్నది. పాతివ్రత్యము తొలగిచూచుచున్నది. మూర్ఖభవింపిన సద్గుణపుంబుడొకడొలె గాలుచున్న యీ సాధ్వీమణి సస్మరణహృదయేశ్వరియగు స్రీభావతియ ! భయించితి కే ! అన్నన్నా ! ఎంతపసిచేసితిని ? ఈ నిర్భాగ్యుడెవడు ? వీనిని గ్రోహవేశించితే సభించితినే ? ఈ యువతీలలామ కీతండు ధవుడై యుండును అందుచేతనే ముందు వెనుక లరయసి నాక త్తికి బలియూయబడిన యీతనిపైబడికంటికి నుంటికి నేకధారగా నేడ్చుచున్న నీమె ? (పరికించి) హా ఏమిది !

నీ. ఎవ్వని నే నెప్పు డెల్ల వేళలయందు

నిడువక దఱిసుండి మెలగినానో

ఎవ్వని స్నేహంబు హితకరంబయి నెన్ను

మోహవాద్ధిని దేల్చి ముంచుచుండె

ఎవ్వని దుష్కృతి పోల్చినారసి క్షీర

నీరంబులపడి నెగడితెపుడు

ఎవ్వనితో నెలయాలి కతంబున

వైరంబు వనసీను భరింపనందు

గీ. అట్టి సుగుణాలవాలుండు అమలవర్త

నుండు కల్మషరక్షకుండు దండిసుగుండు

నాగు పాణాధికుండు దా నాదుప్రీయుడు

ఇంతడు జయపాలుడేయగు నేమి వింత ?

అయ్యయ్యో ! నే నీతని పడకటింట్లో తెల్లువచ్చితిని ఆ నాడు నేశ్వర మూలమున గలిగిన విరోధమును గారణంబుగా గొని నే నీ పూజ్యుని స్నేహమును వ్యజించితినే ? త్యజించి యత్తవారింటి కేగితినే ? నీ మొదలీతని ముఖమునమున బూడలేదే ? నాటిదాటి నా భార్యయగు

ప్రభావతితో బ్రక్కండేరి.. సరసనల్లాసించులాడి పిమ్మట శయనించితిని
గదా! అట్టివాడ నే నిట్లేల నచ్చితిని? అబ్బబ్బా! ఈ సూయానము
ద్రమున కర్థమున్నదా! ఇది నాకు స్వస్థానస్థులూ! జాగ్రతనస్థయూ
శాస్త్రాదవస్థయూ! హా పరమేశ్వరా! దీనబంధూ! కరుణాసింధూ!

సీ.. పడకటింటిని వీడి భార్యను విడనాడ

యేరీతి నచ్చితియ్యెనను నేను

శయ్యాతలంబెందుఁ జనినది నా భార్య

కనాపింపదేము యీ కర్మమయ్య

నేశ్వమూలంబును విడిచిన జయపాలుఁ

గదపితి నిక్కడే తారణమున

ఎనరు తెచ్చిరి నను నే దేవుడాయ ఈ

చోడ్యులు గనులలోఁ గూడఁజాల

గీ. స్వామి! దైవమ! వినిపించి పాపుడనగు

నీడ దాసుని కప్పుట నిన్నిపుమయ్య

సర్వమెఱిగిపు ఈ మాయ సరణిఁజెలుపు

ప్రాప్తమగులు నిల్వజాలవు పరమపురుష

చారు—(గద్గదస్వరముతో) హా! నాథా! హా సూరజితా

కాగా! హా సకలసద్గుణాలనాలా.. మూమనంవత్సరములనుండియు

దొరక.. నీ సంజగ్గవలాభము నేను దొరికినదికదాయని సంతసించుచుం

డగా నింతలో నియుదదీనమేమి? (జయంతుని జూచి) అయ్యా!

చూడగా నీ వొకయత్తమ తీత్రియునిచలె బాడనూపుచున్నావు నా

నాథుని నీవేల సహృదయముగా నీ విశిష్టత్వమునఁ దెగ వేసితివి? ఇట్టి

యత్యాచారమం గావించుటకు గారణమేమి? నీ చరిత్ర మెఱిగింపుము

జయం—(చేతులు మోడ్చి) తల్లీ! నీ కిదె నమస్కారము. సత్య

మును జెప్పుచున్నాను వినుము. నేనును నీ నాథుండగు జయపాలుం

డును బరమమిత్రులము. పుట్టినదాది యొక కంచమునఁ గుడిచి యొక

పంచమున శయనించి. క్షీణదశంబులగతిఁ గలసి మెలసి మెలంగితిమి
 కాని, కోరికొక కారణమున నేని యెప్పుడు న్నేహమును నిరాశ
 పించి, శ్వశునగృహమున కేగితిని. అటు నాభార్యయగు ప్రభావతితో
 గూడ శయనాగారమున నిద్రించితిన. పిమ్మట నా కేమియుఁ దెలి
 యదు ఏమియు బాధపడుటలేదు. నే మెదులకిక్కడకు వచ్చితిన్
 హింప బాలకున్నాను. లేచి చూచి యియ్యది నేను నిద్రించు తల్ప
 మేయనియు నీతఁ డెవ్వడో సాహసించి లోనఁ బ్రవేశించి నాఁడనియు
 నలంచి యుక్తా యుక్తములే నరయక నీనాథుని జంపితిని దారుణహత్య
 గావించితిని మిత్రీఘాతకుండయితిని ఈ చిత్రసంఘటమును జూడగా
 నాకు తల తిరుగుచున్నది. దేహము కంపమెత్తుచున్నది ఆపాదమన్న
 యము భయముచే గడగడనడకుచున్నది తల్లీ!

నీ॥ ధన్యవీర్యము నహించి నవమానములు మోసి

కనిపెంచినట్టి నా జననియాన

బాలమాదిగ నన్నుఁ శరమమోదమ్మున

సాకిన నీ పతి చరణయాన

నర్వసాక్షియన నర్వేశ్వరుని దివ్య

పాదపద్మంబుల ప్రితిభయాన

ఎవ్వేళ మనుజులకు నెడఁబాయక చరించు

తగునాక్షులయిన భూ తములయాన

గీ. తల్లీ నేను చెప్పినదెల్ల దధ్యమగును

నందియమును మాను మీ స్వాంతమందు

వలసి చంపఁగ లేదు నీ ప్రాణవిభుని

దుడుకుదనమున జేసిన దోషమిద్దీ.

చారు—(తనలో) అఁ తెలిసినది ఈతడు తనభార్యతో న్నిదిం

చియున్నతరిని ఏకారణముచేతినో యెవ్వనిచేతినో హత్య గావించు
 భుజియుండును. పిమ్మట నానాథుండు దనకుగల మిత్రీవాత్సల్యమును

పడువక, విడువలేక నీనియస్థకలను సంగ్రహించి, గూటం గట్టుకొని మెల్లప్పుడు తనకడ నుంచుకొనుచున్నాడు. అందుచేతనే నన్ను హానిని గొప్పవలదని హెచ్చరించినాడు నాడు కాళికాదేవి మాకు బ్రహ్మాదిలైన వర ప్రభావమిది! దాని గూలయినచే నేను నీని యెఱుఁగము పుట్టించినంత మాత్రముచేత నీకుడు పునశ్చిహ్నుని పొందువాడు! ఇది కేను వగలఁ బొగలనేల నానాధుని శరీరమును పుట్టించి నీని యుచు గ్రహించిన వరప్రభావము వల బ్రతికీనుకొనుచునుగా (అంజలి నూర్చి కమ్మలు కూసి)

గీ॥ తల్లీ! కాళికాదేవి! నీ నియనునెల్ల
పాణికోటులు నుచుండె చనుభయండు
మూడు మూర్తులఁ గన్నట్టి ముగుననీవు
భవ్య భవదీయ శక్తి నే నుండునేను

గీ॥ వర్ణనాతీతమా జయ బలవి నన్ను
దాసురాలిగ భావించి యే సుజను
కలవిగానట్టివరశక్తి నతులగని నొ
సంగినావు నీసేముకి శ్లాఘ్యునుగులు

గీ॥ నీవొసంగిన వరశక్తి నీ మహాను
భావు బ్రతికించ గల్గితి బ్రాహ్మచాధు
నట్ల నిద్రమేల్కొంచెడు నటులలేన
జేసి నన్ననుగ్రహమునఁ జేస్తుమమ్మ

(అని జయపాలుని శరీరమును దాకుచున్నది)

(అప్పుడు నిద్రనుంచి మేల్కొంచిన్న జయపాలుని లేచుచు)

చారు—(నంతోవముతో) హా! ఏమి గాభాగ్యము

జయరా—(జయంశునిజూచి భయముతో) హా! ఏమిది! నీవు

జయంశుండవా!

జయం—(భయముతో) నీవు జయపాలుండవా!

జయ — నీ వెట్లు బ్రతికితివి ?

జయం — నీ వెట్లు బ్రతికితివి ?

జయ — (ఆశ్చర్యముతో) ఏమిటి ? నేను నాభార్యయగు చారు మతితో శయించినది గది కాదామిది ?

జయం — నేను నాభార్యయగు ప్రభావతితో నిద్రించిన గది కాదామిది.

జయ — నిన్ను నీ భార్య హత్యచేసినదికదా !

జయం — నిన్ను నేనిప్పుడు సంహరించితిమిగదా !

చారు — (తనలో) తెలిసినది. ఈరాకుమారుడు నిద్రించుతఱి భార్యచే వధింపబడినాడు : (పకాళి) నాథా ! ప్రాంతమున కందు న్యాకుల నావసును విడువుచు

జయసా — ప్రేయసీ ! ఈతఁడు మృతుడయిన వాడెట్లు పునర్జీ వితుఁడాయెను

చారు — నాథా ! మీరొక మూటను మంచముక్రిందఁ జెట్టి నిద్రించుటకు ముందు “ దానిందాకవలన ” ని నాతో జెప్పిరి. కాని స్త్రీ చాపల్యంబున సంజేమున్నదో చూతమని దానిని విప్పితిని. అందు స్థలండుటఁజూచి హస్తముతో స్పరిశించితిని మున్నొకప్పుడు కాళికా దేవి నాయందమిత కాత్మల్యముతో నొసంగిన నరప్రభావంబున మృతులగునారు నాచే ముట్టబడినంతనే పునర్జీవితులగుదురు. అద్ధాన నితఁడు బ్రతికినాఁడు నిగ్గునుండి మేల్కొంచినట్లు లేచినాడు పిమ్మట జరిగిన విషయములను వినినుండియే తెలిసికొనుడు.

జయం — (తనలో) తెలిసినది నిద్రతుండైనయున్న పమయమున వన్ను నాభార్య సంహరించియుండును ఈతఁడు నాయందలి ప్రేయసీ నెట్లులో నా యస్థికలను సంగ్రహించినాడు అహో ! ఆమె మహాసాధ్వీగదా ! ఈమె కృపాకటాక్షము వలనఁ గదా నేను నేడ

బ్రతికితిని. (ప్ర) మిశుడా ! సేను దుర్గాన్ద్రుండను—మూఘుడను—
యూక్తాయుక్త పరిజ్ఞానశూన్యుడను — ఇహ్మహా దేవియొక్క— వరప్రభా
వంబు నలన జనిసోయినవాడను బ్రతికితిని బ్రతికిన వెంటనే ఈమెను
నా భార్యగా దలంచి నిన్ను వ్యభురుషునిగా నెంచి కనువిప్పి చూడకయే
ఖడ్గముతో నిన్ను సంహరించితిని పిమ్మట నీమహాసాధ్వి తన వరశక్తి
వలన నిన్ను గూడఁబునర్జివుం జేసినది. మిత్రుడా ! ఈ పతివ్రతాను
తల్లివలన మనమిరువురము కూడ జీవింప గంటిమి. ఆహా! ముందెప్పుడో
సాపిత్రియొక్క పూతచరిత్రమును వింటిమి. కాని నేడేమి కావించిన
మహాత్కారమును గన్నులారఁ గాంచితిని (చారుణితి పాదములపై
బడి) తల్లీ !

గీ॥ చచ్చిబ్రతికితి నీవగు పత్నీపాక
టాక్ష వీక్షణమున నేఁడు యుక్ష దేవ
తాది భామిరులయిన నలవి కాని
పూత కార్యంబు నల్పితి మాత్రనీవు.

సాధ్వీమణీ ! పురాణయుంబున నీత, సాపిత్రి, నమయంతి,
అరుంధతీ, అనసూయ మున్నగు సుందరీమణులు అత్యంత భక్తితో
దమ భర్తలను సేవించి యవేషంబగు యశంబు నార్జించుట నూత్రమే
కాక అనవ్యసాధ్యంబులగు మహాత్తరకార్యంబు లొనరించిరి. ఒక పతి
వత్రాతిలకము మృతిజీవుండగు భర్తను బ్రతికించినది. ఒక కాంతా
మణి సర్వసాఖ్యంబులంద్యజించి పతితో నడువల నిడువలగుచినది
ఒకపడతిమిన్న బ్రహ్మభవాదులను బాలురం జేసినది ఒక మానిని
శ్రీవల్లభువంశవానిం బాహుణ మొనరించినది. ఒక యింతి యనుప
గుగ్గీశ్వను మెత్తబడ జేసినది అమ్మా ! వాకొననేల ఎందరో యన్నుల
మిన్నలు మున్నసురులకు సైతము సాధింపరాని ఘనకార్యముల నొన
రించిరి. వారివలె నీవు నేడు సర్వేశ్వరికి సైత మాశ్చర్యకరమగు
సత్కార్య మొనరించితివి. ఆహా ! నీపతిభక్తి బాగదుట కా యాది

శేషునకు శక్యమా! నీపాతిచ్చియ్యము చ్చుత్తువుంగూడ జయింపగలిగిందే! అనంతమగు నీ దయావిశేషంబునం గదా మరల భూస్థలి! నీ మనః శాంతిని తల్లి నీబుణమెట్లు తీర్చుకొందును లోకములో నన్నము లేదని యడుగ పడిపోవెతిమలగు భక్త్యులతోఁ జెప్పి కరముగ భోజన మిడువారు కరుణ కట్టలకు గుడ్డలేనన్న నమూల్యులగు చీన చీనాగృహమును బంపించు వారున్నారు వచ్చుట కిల్లులేదన భజనము నొగ్గించు దయసేయువారున్నారు. భజనకనకంబు వాహనాదులనుగ్రహించువారున్నారు. నరజనాని సాలితిగ వదిలిన పవిత్రులు స్త్రీపురుషులలో జేరుకదా! జనని ఈచర్మమును నితరుఁ జేర్చుకొంటును నినియోగించినను, నేను నీబుణముం దీర్చికొనజాలను కదా!

చారు—రాజమారా! లెమ్ము నీవు నన్నింటగా బెద్దజేసి పోగడఁ దగదు నీకును. నాధర్మికును బాణముల నొనంగినందునగా కాళికాదేవికి నమస్కరింపుము. అతల్లియొక్క కృపాతిశయమే నీపాణముం గావడినది నిన్నుఁ బునర్జీవునిజేసినది. నా పశువుఁ గుంకుమముల నిలిసినది నాకానందముం గూర్చినది త్రిమూర్తులకును నకల చరాచరి భూతమలకును, ఆధారభూతమగు నా జగజ్జననియే నాయేడ బ్రసన్నురాలు గనినాడు నాస్థితి యిప్పుడెట్టులుండెడిదో!

జయంతు—మిత్రుఁడగు జయపాలు నాలింగన మొనరించుకొని మిత్రుడా! జయపాలుడా! నాయచజ్ఞతను మన్నింపవలయును నేను నీశాడల ద్రోహ మొనరించితిని నేనెంత మూర్ఖుండ యనను నీవు నాయందలి స్నేహభావమును విడువకుంటివి తుదకుఁ బాణదానమొనరించితిని లోకములో నిన్నుఁబోలిన యన్యుని నేనొకని గాంచలేను. నాపూర్వపుణ్యజన్మసుకృతంబుననే నీవు నాకు లభించితివి.

గీ॥ ఏనుబావుండు మూర్ఖుండ హిసగుణుండు

మంచి చెడ్డలరయక నీ వదలినాడ

నీవు నిష్కల్మషుండవు నిర్మలాశ్శుం

డవు—విడక నన్ను బ్రీతికించి తిని మహాత్మ్య

జయపా—మిత్రుడా! భగవంతుండు కరుణాళుండు అన్యుహ

తొండు మన స్నేహాలను విచ్చిన్న మొసరించి మనలను పరాంతిమః
ఖమునకు పంపకేయువా? ఆపదలడియు కొంకొను జాయనేగక క్షీణ
దక న్నాయంబున మెలంగుచున్నామని యాదేవదేవుడ డెనుంగడా?
(భార్యనుద్దేశించి) పేయసి! నీకానివృత్త్యుని వావసును నిల్పిచుట
కాదిశేషునికయ్యల సక్యముగాదు ఇంక నేనుగా నెంచుకొండను?

గీ॥ సడలెను నాచుభ్యాస బడయఁగోసి

పూర్వజన్మలబుడచు నే బున్దెమిలను

ఎన్నికేసితి నొగదా యెల్ల నేడు

పండె జన్మలబు వఘమై పరంగగాదె

పుడమింగల పురుషులకు గీర్తపక్షిల్లని తను పూజిండు
మూలముననే కలుగును. వారు సునవిత్తులు వనవస్య చరిత్రలు నైక
భర్తయుక్క సన్నతికి బానిసగుట మాత్రమేగాక ద్యశము నముపా
దింతురు. నీవు పున్దెనతివి. మహావతినితవు నీనామము నిరంతర పృథ
గీయము నీకేర్తి యాచంద్రాక్షనువః యందు నిలుచును. యర్థంగి
గా బొందుటచే నేనును దరించితిని

చాకు—దేవా! మీశీదాసుగాలియడ గల ప్రేమాతిశయ
ముచే నీమె నింతగా బెద్దనెయుచున్నాను లేకున్న నీమెలోగల విశే
షమేమి; తావకీయ పవిత్రపాపవనసేన పలితిమేదా యీమెనిం
నమర్థురాలిం గావించినది.

జయ—మిత్రీనూ! జయచాలా! నిదితగుండనైయున్న నేను
వధింపబడుటకు గారణమేమి?

జయపా—ప్రీయుండా! ఆవిషమమును సావకాశముగా నెరిం
గితును లెమ్ము (భార్యనుద్దేశించి) పేయసి! నా మిత్రుని బ్రతికించి
తివి. నన్ను రక్షించితివి. నీకు బ్రత్యుపకారము సేయజాలము నీయు
ణముఁ దీర్చుకొనజాలము అట్లయ్య నీయభీష్టమెరింగింపు మీదేర్తును.

చారు—నాథా! మీపాదసేవాభాగ్యముదక్క నాకుఁ గావల
నసి దేమియు లేదు. నాకది మీరు సర్వదా ప్రసాదించిన జాలును
నాకు వేరు మనోభీష్టమేదియు లేదు అయిన నిట్లుగాక!

నీ! పశువులైన భర్తల పదసేన
 నఖిల సాధ్యములును న లలితయశము
 గాంచి నర్వసుఖములు గాంతు గాక!
 పునః పాతివ్రత్యయభీష్టి బడయగాక.
 జయరా — శతాన్న. [తేరి పడును]
 పంచమాంకము — నర్వము సంపూర్ణము

సాంస్కృ

- 1 జయరా — నననీశ్వర సందర్భమున
 ఉననసాంస్కృం బతి యుచ్చయవై | మోక్షంబును
 గలిగించుచుండెగా || ఈనన ||
 ఫల గొనితి భూజములు | పరిమళ యుతిపుష్ప
 ములు | శుకవికళారియది గీతములు | మధురి
 ముగయ ముదానలములు | విలసిల్ల నననీశు
 మానులు గల కొల నులు | కల || ఈనన ||
- 2 వేశ్యననమునఁ బ్రవేశించి
 చూపించు | నాదుచూయ | ననుభూలు వేశ్యయేనీ
 రాజపుత్రి | మంత్రి సుతామోదము | స్నేహము
 పర్వము నాశము జేసెన || చూపింతు ||
 కల్లబొల్లి నేనుజూపి, నర్వజనుల మోనగించి
 విరి చెలిమి కలిమి నడిమాగింతును ! కనుమూ
 తును | మహిమన్ బ్రకటింతును || చూపింతు ||
- 3 జయంత జయపూర డైలాగ్
 జయ — నీదు పాదసాక్షి | కల్లరాడనయ్యా
 నామూల నమ్మనయ్యా బేలగాకుమయ్యా
 కోపమేనయ్యా
 జయం — నాను. చాలు, భారా | యదార్థమిది
 యోగా ! || చాలు చాలు ||

సిలిచి వల్లగింజలోన బిమ్మపుగింజయ
నుచు తగవల్కెనటను నచించెదేగా
భలమతీ చూలుచూలు॥

మోసకాడవోగా స్నేహమొనిగకా ! ఎగా
లాడకొంకా ॥చూలు చూలు॥

జయ—అసత్యమాడు వాడెగాను | యవార్థమే

వచించితిక్ ॥అసత్య॥

పిన్ననాటనుంజినీవు | నన్నెరుగరా

నాకుజెప్పి నన్నునేను మోసగించుట

మాయలాడి | మోసకారి | వేశ్య

ఈగతి బలికెనంటే | చింతనాకు గూర్చేదే

చెలిమి మాని పోయెదే ॥అసత్య॥

4 జయపాలుండు—జయంతుడు తెన్ను నిరాకరించి వెడలిన పిమ్మట

ఎంతమాయలాడి | కాంతా

మైతిచెఱచె | మంలినమని | సంతరిమా

స్యము లేకున్నను ॥ఎంత॥

చింతనెట్లు బాయగలను | నామిత్తుని కా

వంతయు నమ్మ మునయింపదాయె ॥ఎంత॥

5 జయపాలుండు—నన్యాసి వేషధారణమునకుం పిమ్మట

ఏగతిపరితాపము నేబాయగలను ! నే ॥నేగతి॥

మిత్తుండు నను నొల్లండాయెగా !

చీని చీనాంబరములు | వెలగట్టరాని భూష

ణములు | పోయి తుదకు జోగివేషమబ్బె

గా ॥ఏగతి॥

6 మేదరివాడు

రాసోరిగుంటా ! నిను నూత్రైమంటా |రాసోరి॥

సందకాడవత్తానని | నరగున | నాకాడసెప్పి

జాగునేసినావె | పింజారిగుంటా !

సచ్చియెదురుబద్ధతోడ | యెచ్చయెచ్చ నెత్తుకొర
 వీపుచిట్లకొడతానె ||రాసోరి||
 మదనయ్య | దయలేక | భగ్గుమని, నానొళ్ళు
 నుండా పెడుతుండాడు ||రాసోరి||

7 జయపాలుడు-తనమిత్రుని భార్యభర్తనుజంప సెంకించుచున్నప్పుడు
 ఎంతకయిన తగుదువే! ఘాతకీ! నీ ||ఎంత||
 పరపురుషుని పొందుగోరి
 సరముగుగుడ్యుడైన | భర్తను జంపజూచితే ||ఎంత||
 అకటా! నినుబోలుస్త్రీలు | ఈధరణిలేరనుట
 నిజము | సద్యశంబు బుగ్గిసేసి | దుష్టకార్య
 నునకుదొడగి
 చేదంగతి బట్టినావు ||ఎంత||

8 కారాగృహమందున్న జయపాలుడు
 విధి విధానములను ||దాట శత్రుము కీయ్యగా ||విధి||
 పున్నెకూనకు జోయినంత
 పాపమెగుగు నచ్చెట్టి ||విధి||
 పసాలం మరంబు ములను | చేయ గలరనుట తప్ప
 అజలలు కాగు వాగు నబలె ముహూటికి ||విధి||
 మిత్రునిమరణము దప్పింపగ నేజోవగ
 చెట్టలింతలుట్టెనిట్లు | శ్రంఖలములు దాపురించి ||విధి||

9 వీరసేనాడు తన సహోదరిని చర్యలంగనివుట్టి
 కవుగిట! హృదయ కుతారంబా ఈవార్త |కట||
 వీనులవివనోపను | కన్నులగలంజాలను |కట||
 శ్రుతియత్వమడుగంటగ | సద్యశంబు తుదమట్టిగ
 నీనుడైన మేదరి సాం | గత్యుగా చొంగినహోదరి |కట||

10 గాజ తన కూతుచర్యను దెలిసికొని
 ఎంత ఘోర మెంతఘోర | మాయెగా ||ఎంత||
 సుంతయైన నీతిలేక |జాతిగాని జాతివాని

పొందుగోరి రాచకుటుంబము | పానుసేసే నీగాక్షసి | ఎంత |
 సాటివారిలోన మెలగు | లెస్సలింక
 రాచవారి పుత్రియిల్లు | చేసెనసరా
 కర్ణకఠోరమైన వార్త | చెవులంబడిన ఊణభుండునె
 అనువులు తనువువీడి | ఎగిరిపోవు | ఎంత |

- 11 మేదరి తన నేరము నంగీకరించుట
 తప్పునమించుబాబు | రోసోరి | తప్పు |
 ఈవిన్నదేనాకు | మనసాగ్గజేసింది
 గడ్డిపేడతిని పాడూబని | నేళాను | తప్పు |
 నీటాముంచెత్తారో | పాలాముంచెత్తారో
 అద్దాన్న పెడవాను ! నేనద్దాని పెడవాను | తప్పు |
- 12 జయపాలుని భార్య చారుమతి
 పతిపాదసేవ | భాగ్యకరముగా | పతి
 నిరతమునిజ ప | తి నామస్మరణంబు
 లదనిసెడు నుదతికి కొ | రంత లేదు నిజముగా | పతి |
- 13 చారుమతి భర్తయగు జయపాలుని సందర్శించినపుడు
 ధన్యనయితినే ధన్యనయితి | మీనగృహమున | ధన్య |
 పెండ్లియయిన సిదపనేడు
 మిమ్ము వీక్షించితిన్ నాధా | ధన్య |
- 14 జయంతుచు చారుమతి పాదములపైబడి
 ప్రాణములిచ్చితనమ్మా | నాకును నామిత్రునకును || ప్రా ||
 సీదుమహిమ నెన్నమాకు దరమా
 స్త్రీలకెల్ల భూషణంబ ఏవెగా | బ్రతి |
 అత్తింటికి పుట్టింటికి | సద్యశమును గూర్చివావు
 సంతస ముదయించెను || ప్రాణ ||
 స మా వ్త ము.

రాజా తిమ్మి నేర్పు వాదశిషా రాజా హిందీ తెలుగు చాలశిక్ష.

కర్త: పం. పద్మావతి వసుమతీ గారు హిందీ భాషా విశారద

"... .. అని పేర్కొన్న కథలు
అంతా అమోఘముగానే నడుచుచు
యితర విధముల నీ రాష్ట్రము
యంతా సుఖమును పొందుచు
వచ్చుటచేత సిద్ధంగా వచ్చినాను"
హిందీ నా హుజ్జీ

"... .. నా జాతీయమును
టాంకి ముగించుటకు గాని నా
భావము అర్థమవుతున్నట్లు హిందీ
నేర్పినారా? ఇంతయు విజాతీయ
మను జీవముగలవలె ప్రజాకరం"

హిందీ గాంధీజీ

మన జాతీయములు నామోదముగా ఉపయోగించుచున్నారా? మాత్రమున నామోదము హిందీ లిపిలో లభి
త్యరగా ప్రాథమిక, హిందీపరిజ్ఞానం సంపాదించుకొనుట, నేరుగా
జాతీయమును అక్కరలేదు తెల్లని కాగితం, చక్కని ప్రింటు,
వెల అర్థమాయు, ముందు డబ్బు సంపాదించుకొనే పనివలెను.

ప్రతిభాశం { కాళహస్తి తమారావు అండ్ సన్స్,
సంస్కృతాంధ్ర యునైటెడ్, కాజురుగి.

సైబిద్రామాలు

మీరాబాయి	నూ॥ నూ॥	1	4	0
బాలనాగమ్మ	జ॥ వే॥	1	4	0
రొడి	నా॥ నూ॥	1	1	0
అహల్య	మ॥ అ॥	1	8	0
తాళ్లనేక	అ॥ నూ॥	1	8	0
దివార	"	1	8	0
చరణదాన్	"	1	8	0
మహారాజ్ శివాజి	"	1	8	0
భక్తపోతన్న	అ॥ వి॥	1	8	0
భక్తత్యాగయ్య		1	8	0
బాధ్యులసమ్మె (ఏకాంకిక)	కృ॥ తి॥	1	0	0
నర్తనశాల (ఏకాంకికలు)	సా॥ జో॥	1	0	0
మల్లపెల్లి	జ॥ వీ॥	1	4	0
మంగతాయి	కా॥ బ్ర॥	1	4	0
వీరతానాజీ	మ॥ సు॥	1	0	0
పుద్మీసంయుక్త		1	0	0
శిలీలలు	ము॥ వే॥	1	0	0

హరుకుచోటు :

కాళహస్తి తమ్మారావు అండ్ సన్సు

సంస్కృతాంధ్ర బుక్ డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

